Nagyvárad, 1903. IX. évfolyam 170. szám. Vasárnap, julius 26.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán küldve:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzéséről nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 6 fillér.

NAGYVARAD julius 25

XIII. Leo és a hitélet.

Irta: **Prohászka Ottokár.**

Jézus életet hozott; világosságot az észnek, mely megnyugtat s békét és szent örömöt a szívnek, mely boldogit. Az ő világossága nem tudomány, amilyen a mathematika, fizika, fizologia, az ő műve nem politikai alkotás, sem szocziális reform, hanem természetet meghaladó életerő, »spiritus et vita«.

Életet csak Isten ad; ő inditotta meg a természetes életet; hasonlóképen a testté lett Ige inditja meg a természetfölötti életet; uj fényt teremt a szillogizmusokkal s indukczióval dolgozó intelligenczziákba — uj meleget, édes lelkesülést szit föl a szivekben — uj energiát, halhatatlan aspirácziókat, uj kilendüléseket, fölséges törekvést indit meg a lelkekben s nyomaiban uj kialakulásban indul meg uj eszmények szerint az emberi élet: Krisztusi stilus szerint alakul ki a világban a «novus homo.» Szent Ágoston «occultissima, interna, mirabilis ac ineffabilis potestas»-nak, «flagrantissima ac luminosissima caritas»-nak, «voluntas efficacissima ac omnipotentissima»-nak hivja az életáramot, mely Krisztusból árad ki az egész emberiségre.

Ez életáramnak medre, e fölgyülemlett erőnek szerve az egyház s ezt a természetfölötti életet kell szolgálnia a társadalmi fejlődésnek minden fokán, a történelmi alakulásoknak hosszu során; a tudás fényes zónáiban, valamint az elsötétülés esteli korszakaiban, az öntudatos kiindulások lendületes periodusaiban, mikor a «Sturm und Drang» erőszakos szellemei vihart támasztanak a világban, valamint a decadence s a szeczesszió élettelen korszakában, mikor beteges lelkek azzal ámitják magukat, hogy erősek.

Az Isten ezt a talentumot bizta reá, ezt a gyöngyöt keresi nála, annak az evangéliumi erjesztőnek, mely hivatva van a világot átjárni, energiáját sürgeti. Tüzet jöttem bocsátani a földre s mit akarok egyebet, minthogy égjen?!

Anyaszentegyház — igy szólitja meg az egyházat a világitélet — mit érleltél? Mennyi hitet, szeretetet termeltél? Mennyire emelkedtél hiveidben Krisztushoz? Anyaszentegyház, mutasd meg arczodat, látni-e rajta Krisztus vonásait? Beszélj, hadd halljam szavadat, megcsendül-e benne az Isten Egyszülöttjének akczentusa? Mutasd meg kezeidet, megérzik-e rajta a szamaritánusnak olaja? Anyaszentegyház, eltölti-e házadat Mária kenetének illata? Leng-e templomodban az Eucharisztia szelleme?

XIII. Leo pápa mélyen át volt hatva az egyháznak e természetfölötti hivatásától. Szerette az egyházat s gondozta azt, mint patriárkális hű szolga, kire az Ur a maga jegyesét bizta s mert szerette, gondja volt rá, hogy az egyház a maga szellemi irányzatával s érzékenységével a lélek s az élet iránt az Isten orgánumának bizonyuljon; tükröződjék vonásain a krisztusi szépség és szentség s ragyogjon szemeiben a lelki élet misztikus fénye

Ennek a hitéletnek a fölvirágoztatására mindenekelőtt krisztusi papság kell! Sámuelként korán reggel kelt föl nyughelyéről a főpap s »accipit lenticulam olei«, fogta az olaj-edényt s szétnézett királyi lelkek után, akiket fölkenjen; »regale sacerdotium«, királyi, vagyis Krisztus szellemével eltöltött papságot keresett s nevelt; papságot, melynek nemcsak joghatósága, hanem szelleme, nemcsak missziója, hanem lelke legyen hozzá, papságot, melynek krisztusi szive legyen. Erény, tisztaság, áldozatos lélek kell bele, azzal térit! Élet, élet, krisztusi élet. Ez hordozza a világ Krisztushoz való áthasonlásának titkát; ez a térités Szakramentuma! Az emberek életet akarnak látni; az élet érintésére fölébrednek; szó, hang, levegő nem ébreszti fel őket.

Szentséges Atyánk a krisztusi tant praktizáló papságot akart; mint volt perugiai püspök, ki Perugiából áttekintett Assisi lejtőire, nagyon jól tudta, hogy III. Incze pápa összes dicsőségénél nagyobb fényt árasztott az egyházra Krisztusnak dicsőséges szegénye, a »poverello di Christo«! VIII. Bonifácznak s valamennyi kanonistának jogi tudománya nem lenditett annyit az egyházon, mint azok a rajok, melyek Assisi lejtőiről indultak szét a világba s viaszt s mézet, fényt és édességet vittek s hintettek szét mindenfelé.

Ezzel a természetfölötti fénynyel párositani kell a tudomány világosságát. Legyen a papság műveltsége korszerü, mely megfeleljen a modern igényeknek s ugyanakkor induljon el az egyház tradicziőin, hogy ne rontson, hanem épitsen a mult századoknak alapjain. Alapos filozófia i s theológiai képzettséget sürgetett a pápa a klérusban, kivánta, hogy a Szentirást behatóan tanulmányozzák s a szentatyáknak, nevezetesen szent Agostonnak s a keresztény középkor legnagyobb gondolkozójának, szent Tamásnak müveit forgassák. Az ut, melyen eddig a theologia s a keresztény kultura haladt, királyi ut: szentek taposták s a szellem müveivel sövényezték. Ez az ut nem a római Via-Appia, melyet csak siremlékek s katakombák szegélyeznek; nem a Via-Sacra, melyen romok közt az elhalt szépségnek s dicsőségnek szelleme tévedez; hanem ha ut, hát a hadak utja; törtető szellemek járnak rajta, vagy tán inkább tej-ut, csillagokkal kikövezve. mert hiszen azok járnak rajta, kikről irva van: »qui ad justitiam erudiunt multos, fulgebant sicut stellae in perpetuas aeternitates.«

Ezen járjon a klérus s az egyház s ne keressen egyre uj formákat a nem uj, hanem csak ujra zavaros gondolatoknak; menjen, haladjon s ne hagyja magát lecsalni a tanácstalanság utvesztőibe, hol a filozófia a kaczagó szkepszis prédája lesz. Oda ne, de előre! Haladni s tanulni kell! Legyenek a tanitó egyháznak papjai a tudomány iskolájában tanulókká. Az »Aeterni Patri« encziklika hirdeti ezt; a pápa irja: »Az egyház gyülöl minden restséget és tunyaságot s kivánja, hogy a szellemi müveltség az életre kihasson s gyümölcsöt hozzon. Az egyház tevékenységre buzdit a tudomány s müvészet minden terén s ugyanakkor arra czéloz, hogy e törekvések az embernek nemesbülésére s üdvösségére szolgáljanak.

Az ilyen egyház az imádság légkörében él s mint minden nagy fia, szentje, vértanuja s prófétája Istenben keresi erejének kifogyhatlan forrását; megérzi, hogy merre tart Krisztus s hegyre megy föl vele imádkozni.

Föl a hegyekre — buzdit minket a pápa — föl! A hit fölfelé tör, Istenbe tör! Az egyház a »mons myrrhae et thuris;« imádság és áldozat az ő légköre, e légkörben változnak el a lelkek. Lesznek, kik a hegy csucsán szinükben elváltoznak, — lesznek, kik a hegy oldalaiban, a sziklák hasadékaiban isteni látomásokat látnak, — lesznek, kik a hegy lábánál, az élet nagy lapályában dolgoznak s térdelnek, de mindnyájan Istennel töltekeznek, tehát imádkoznak. Az imádság az a szellemi s szivbeli munka, melylyel Istenbe törünk, »l'acte moral par excellence;« az imádság az az irányzat, mely magábatérést, reformot s szineváltozást sürget.

»Orate fratres,« az egyház imádkozzék! — hirdette a pápa; hirdette s megtette. Ugyan nem virágzott-e ki a 93 éves aggastyán kezeiben az olvasó valóságos rózsák füzérévé?! Az októberi esték csendes ájtatosságaim, melyek városon, falun tartatnak, az alázatos kereszténység élén a pápa, XIII. Leo, át-

szellemült alakja térdelt s ő volt az előimádkozó. Ihlet s gyengéd áhitat sugárzott az olvasóról kiadott enciklikáiból, melyet még a volski falucskában, Carpinetóban szitt magába édes anyjának ölén. Az ima életét ajánlta enciklikáiban a szent Családról s Jézus Szivének való fölajánlásunkról; akarta, hogy az »áhitat gyakorlatait ugy szeressük, mint őrangyalunkat;« mert ahol az imádság szelleme leng, ott a lelkekben tavasz lesz, ott a hit egy világot teremt, melyben a lélek gyöngy, világnál drágább, az élet szent vigilia, az ember az Isten erejében győzhetetlen, a pária is Krisztus testvére, a sir az örök tavasz barázdája, a halál az élet portája. Világ, melyben mindenki Krisztusnak érzi magát, Krisztust keres, Krisztust szomjaz s megérzi, hogy hol találja; az egyháztól is őt sürgeti, titkaiban őt keresi: az oltárok előtt megpihen s eszik az élet kenyeréből életet!

Igy nevelkedik föl itt is az a nemzedék, mely »panem et circenses«-t kiált, csakhogy egészen más értelemben, mint a proletárok hajdan Rómában; hanem, az élet kenyerét, hogy a »circenses«-t, az élet küzdelmeit, melyet az állattal s a világgal vivunk, megállhassuk.

Adj tehát kenyeret s alázatos lelket hü sáfárja az Isten házának; adj kenyeret! S adott, hogyne adott volna! Képzelhető-e az olvasó-enciklikáknak, az imádságnak pápája a »Mirae caritatis«-körlevél nélkül. Nektek Krisztus kell; vegyétek és egyétek — hirdette a pápa! Egyház föl, »ad aras«, föl az oltárokhoz! Itt melegszel, itt gyuladsz föl! Tüzet itt találsz, azt a tüzet, melyről az Udvözitő mondja: tüzet jöttem bocsátani a földre: Gyujtani akarsz sziveket? Itt a krisztusi tüz! Eleven vizforrásokat keressz s nem találsz? Itt a szikla, az oltár szent köve, üss rá, ecce plusz quam Moses hic! Tüz és vér és viz patakzik belőle, hogy gyujts, éleszsz, locsolj föl életet!

E kettős forrásból — remélte a pápa — meriti majd az egyház az élet reformját: reformot a hivatalos egyházban, hogy az igazán apostoli Krisztusnak orgánuma legyen: reformot a szerzetes rendekben, melyekre nem is enciklikát, hanem himnuszt irt az »Auspicato concessum« czimü s szent Ferenczet dicsőitő levelében; reformot a társadalomban, hogy »egyre jobban közeledjék a keresztény élet ideáljához« — hogy megujuljon a vére, »hogy a vallás ereje mint éltető véráram hasson a társadalomnak erezetébe« (Immortale Dei.)

»A felsőbb szférákból származik ugyanis a népeknek üdve — mondja Tametsi futura enciklikájában. — Eledjen föl s erősödjék meg az államban a keresztény szellem s akkor uj életre kap tőle az emberiség. A népben megerősödött a felsőbbségek s a törvények tekintélye; elnémul a társadalmi osztályok harcza s mindnyájunk jogai tiszteletben tartatnak . . . De Krisztust kell a társadalomba, mint tulajdonába belevinnünk; az ő életerejének kell áthatnia a társadalmat, a törvényhozást, az intézményeket, a kulturális tevékenységet, a házasságot, a családot, a gazdagok palotáit s a szegények kunyhóit mert rajta alapszik a népek czivilizácziója«.

Hányszor ötlöttek föl e gondolatok 25 éves pápasága alatt? Hányszor vonult végig ez érzelmekkel a pápa, majd mint jó pásztor, ki nyáját tereli, majd mint orvos, ki a sebeket kötözi, majd mint az Apokalipszis angyala, ki eleven parazsat szór, hogy lelkeket gyujtson.

S mikor az egyházat az imádság szentélyeibe, a szerzetes rendeket az Alvernia-hegyre intette, akkor a keresztény nép nagy zömének a názárethi házat mutatta: szentélyeül a hetedik szentségnek s iskolául az ifju nemzedéknek. A templomban van az oltárnak szentsége, a keresztény házakban van a házasságnak szentsége. Az Oltáriszentségnek helye az oltár; a házasság szentségének tabernakuluma a ház, a családi tüzhely. Az Oltáriszentség az élő Krisztus; a házasság szentsége két szerető sziv, kiket természetfölötti hit irányit, örök remény biztat, isteni szeretet melegit. A pápa védi az ujkor szellemétől profanált házasságot; óvja a vegyes házasságoktól a hiveket, melyek az indifferentizmusnak s hitben gyönge, lágymeleg nemzedéknek fészkei. Elkorcsosulnak a nemzedékek, ha profanáltatnak házasságaitok — mondja a pápa. Pedig annak megtörténnie nem szabad; nem szabad a jelen miatt, de nem szabad a jövőnek reményei, az ifjuság miatt sem.

Nem, nem szabad! Már a kicsinyek miatt sem szabad, kiknek én atyja vagyok. »Engedjétek a kisdedeket hozzám jönni« — mondotta Urunk s mondta a pápa is.

Mert a pápa szerette az ifjuságot. Mit nem tett Rómában érte? Hogy ir az »Inscrutabili, Arcanum divinae, Sapientiae Christianae, Humanum genus« enciklikákban! Hogy buzdul, hogy az emberiség reményét az egyház karjaiból ki ne szakitsák, — hogy az iskolák a vallásos nevelés talaján viruljanak, hogy necsak a hittant tanitsák, hanem vallásos embert is neveljenek; hiszen nem a szó, hanem a meggyőződés, nem a betü, hanem az ihlet és a szeretet alakithat csak embert és nemcsak tudni, hanem élni s nemcsak érteni hanem jellemekké válni vágynak bár öntudatlanul, a boldogságra teremtett lelkek. Fekete sávok ne legyenek a márványban, melyből Apollót faragunk, repedések ne legyenek a gránitban, melyből Kleopatra tüje készül; ragyogó márványt, egységes követ vegyen a müvész; s ha embert alakitunk, járjunk el hasonlóképen; ne hasitsuk szét lelkét az ötletszerü világnézetek ékjeivel s ne szőjjünk bele szomoru kételyt s szkepszist és lemondást; egységes jellemet adjon a nevelés; keresztény legyen az elve s Krisztus az ideálja.

A hitéletnek e nagy kincseit óvta s ajánlta XIII. Leo pápa s iparkodott azokat a kereszténységben megszilárditani, az eretnekségben visszaállitani s a po-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA

Apróságok XIII. Leo pápáról.

Hogyan élt a pápa?

Aki Rómába zarándokolt, egyforma érdeklődéssel hallgatta, hogyan folyt a pápa élete a vatikáni palotának a Damasus-udvar és a Péter-tér között lévő szárnyának második emeletén. Reggel hat órakor villamos csengő szólitotta a pápa komornyikját, *Centrát.* A pápa háromnegyed óráig ájtatoskodott, misét mondott, azután dolgozószobájában reggelizett.

Reggeli után megkezdődött a munka: diktálás, jelentések meghallgatása; féltizenegytől féltizenkettőig fogadás volt; imádkozás és egyszerü ebéd; rövid pihenő után ujra megkezdődött a munka és késő éjjelig tartott. A pápa buzgó ujságolvasó volt és napi munkáját ujságok olvasásával fejezte be.

Huszonöt év óta élt igy a pápa a Vatikánban. Ablakából Róma háztengerét látta, azon tul a campagnát, az umbriai hegyeket. O ujittatta meg Rafael freskóit, a vatikáni könyvtárt ő bővitette meg, megvásárolta Visconti, Borghese, Barberini, Mazuchelli legértékesebb kéziratait, katalógusokat készittetett, a melyek mintaszerüek. Büszkesége volt, hogy a tudomány és kutatás számára hozzáférhetővé tette a titkos arkivumot és hogy iskolát alapitott a paleografia számára.

Minden ország és minden vallás történeti intézetei békés versengésben dolgoznak: ez is egyik fényes eredménye XIII. Leo pápaságának.

A pápa és orvosai.

A pápa többször megfenyegette az orvosait, hogy tul fogja őket élni s ismételten megesett, hogy dr. Lapponi és dr. Mazzoni rendeleteire ügyet sem vetett. Amikor ezek nemrégiben azt tanácsolták a pápának, hogy feküdjön ágyba és pihenjen, XIII. Leo azzal lepte meg szolgáját, hogy amint az orvosok mögött az ajtó bezárult, irószereket kért, leirandó egyik latin ódáját.

— De szentatyám, — hüledezett Pio Centra, a pápa kiprobált hüségü szolgája — nekem az a parancsom, hogy önt teljesen nyugalomban tartsam.

A pápa azonban ismételte kivánságát.

— Parancsod van? Hát ki parancsol a pápával? Azonnal hozd az irószereket!

Nemrég igy szólt XIII. Leo a titkárához.

— Remélem, hogy mint rendesen, megint haldoklom — a sajtóban.

S amikor belépett a kamarás, akinek az a feladata, hogy a pápa halálát a homlokára teendő kalapácsütéssel jelezze, oda fordult hozzá a Szentatya és kérdezte:

— Magaddal hoztad a kalapácsot?

Más alkalommal ugyancsak azt mondta Oreglia camerlengonak:

— Tudom, hogy nem mersz majd nagyot ütni a kalapácscsal a fejemre, mert attól félsz, hogy felébredek.

Gyakran megesett, hogy zsebrevágta Lapponi receptjeit, a helyett, hogy megcsináltatta volna azokat; s ha ezt szemrehányták neki, ezeket mondta:

— Ha az Ur magához szólit, ugy ezt az én derék Lapponi barátom sem fogja megakadályozni.

Az idény előhaladása folytán összes raktáron levő nyári batiszt és zephir **ingek,** angol fehér és szines mosó **mellények** rendkivüli leszállitott árban kaphatók.

Róth M. utóda
kalap- és férfi-divat üzletében.

Férfi, női és gyermek czipők
nagy választékban.

gányságra kiterjeszteni. A keleti egyházakat Szent Péter székéhez vonzotta; a »Sancta Dei Civitas« körlevélben a hivek lelkére kötötte a pogányok megtérítésének, a misszióknak szent ügyét s fölkiáltott: »Ki volna oly szegény, hogy legalább némi áldozatot ne hozhatna a misszióért?« O hozott. Amit a keresztény világ neki szeretetből s nem a végrehajtás kényszeréből fölajánlt, azt jórészben missziókra forditotta a kereszténység Atyja; kiterjesztette kezeit fiaira s ismételte Krisztusnak szavát: Euntes . . . Docete!

Ez isteni áldást kérjük mi is, hogy jó harczot, a hitnek harczait vivhassuk s a hitnek életét élhessük a köztevékenységnek s a családi életnek mezején egyaránt. Sok veszedelemnek van kitéve hitünk; gőgös tudomány s vakmerő szószátyárság emelik föl ellene szavukat, nemzeti paroxizmusok zavarják az Isten országát s faji ösztönök bömbölik imáink közé a »Los von Rom«-t. Ne féljetek kicsinyhitüek! Lárma az, nem ének! Felhőszakadás az, nem májusi eső! Emlékezzetek Leo szavaira! Ez őrületes s beteges irányzatokkal szemben a pápa Krisztusnak mennyországára, a hitből való életre s e végzetes kisértésekkel szemben az egyház a szentszék iránt való hüségre utal! Non praevalebunt! Alljunk a sziklára, hogy részesei legyünk mi is annak, az egyházat éltető léleknek, ki leányokból is vértanukat nevelt, ki gyermekekben győzött s minden szivet eltölt kitartással, mely Krisztushoz hü, hiszen az Ö lelke.

A katholikus egyház gyásza.

Az örökkévalóság kapui immár megnyiltak XIII. Leo, az elhunyt egyházfej delom lelke előtt. Tiszta ragyogó sugárnak mennyei fényességbe való olvadása volt az ő halála.

S most, amidőn kihamvadt ez a nagy életfény, a leborult hivek ajkáról buzgó ima kiséri Leo pápánk nagy lelkét az Isten trónja elé, hogy a nagy halottnak áldásos földi munkásságáért legyen jutalma az örökkévaló boldogság.

*

XIII. Leo pápa lelkiüdvéért holnap, hétfőn délelőtt fogják a nagyváradi egyházmegyében is megtartani a requiemet.

A székesegyházban délelőtt 9 órakor *Vinkler* József vál. püspök, káptalani helynök fogja a gyászszentmisét tartani a káptalan itthon időző tagjai s az alsóbb papság segédletével. A chorus gyászdarabokat fog előadni.

Vinkler püspök a requiemre az összes hatóságokat meghivta.

A katholikus kör tagjai a kör helyiségében gyülekeznek, honnan fél 9-kor vonulnak ki a székesegyházba.

*

A gör. kath. székesegyházban is lesz az elhunyt pápa lelkiüdvéért gyászmise, melyet *Laurán* Agoston káptalani helynök mutat be az egek Urának szintén nagy segédlettel.

*

Az ujvárosi Szent László plébánia templomban *Andrássy* Péter katonalelkész fogja ugyancsak 9 órakor a requiemet mondani *Kampell* József káplán és *Horváth* József esztergom-egyházmegyei növendékpap segédkezése mellett. Ugyszintén a premontreiek templomában és a katonavárosi plebánia templomban is lesznek gyászszentmisék.

A templomok ez alkalomra gyászpompát fognak ölteni.

A pápa halálát a hiveknek ma, vasárnap hozzák a szószékről a predikáczió után tudomására. Este pedig az Ave Máriára szólító harangszó után az összes templomok harangjai fél óráig fognak szólani, hirdetve a mérhetetlen gyászt.

—

Zarándoklat a pápa temetésére.

Ő szentsége, a pápa temetésén a világ minden nemzete fogja magát képviseltetni. A hivők eme kötelessége alól mi magyarok sem fogjuk magunkat kivonni, kiket ő szentsége annyira szeretett.

A temetésre zarándokló magyarokat *Beszedits* János, a Rózsafüzér és ifjusági zarándoklatok vezetője s *Simonsics* János szoblahói plebános fogja vezetni.

A részletes programm a következő:

Indulás julius hó 27-én, reggel 8 órakor a gyorsvonattal — visszaérkezés augusztus 1-sö napjaiban, miután a zarándokok megvárják az uj pápaválasztást, ami valószinüleg augusztus 1-én fog ünnepélyesen megtörténni.

Utirány: Budapest—Fiume—Ancona—Róma és vissza ugyanazon uton.

Részvételi dijak: *I. oszt. 230 korona, II. oszt. 190 korona, III. oszt. (Budapest—Fiume II.) 115 korona.*

Ezen árakban 4 napi szállodai ellátás és 1 napi kocsi használati dijak Rómában benn-foglaltatnak.

Jelentkezni lehet e hó *26-ika délig távíratilag* is és a jelentkezéskor a teljes összeg beküldendő Beszedits János urhoz Budapest, VIII., Práter-utcza 65., I. 16., vagy főtisztelendő *Simonsics* János plebános urhoz Szoblahó, Trencsénm. Gyülekezés julius hó 27-én, reggel 7 órakor a keleti pályaudvar II. oszt. éttermében.

Jelentkezők már is sokan vannak, kik a nagy pápa iránt a temetésen való részvéttel akarják leróni kegyeletüket.

—

Pápaválasztás.

A közelgő pápaválasztás alkalmából nem lesz érdektelen néhány sorban ismertetni a pápaválasztást.

A szentszék betöltése választás utján történik. Az első századokban a pápát a Rómában egybegyült szomszéd püspökök a városi klérussal és a néppel választották; jelenleg csak a bibornokoknak van választási joguk. A választási eljárásra irányadó XV. Gergely Aeterni patris-féle határozmánya (bulla) 1621-ből.

A bibornokok a szék megüresedésétől számitott 11-ik napra az ugynevezett konklavéban vagyis a pápai palota erre a czélra külön előkészitett részében gyülnek össze, hol a részökre strázsáktól őrzött kamarák fenntartvák, melyeknek szétosztása kisorsolás utján történik.

Cselekvő választási joguk csak a konklavéban jelenlevő bibornokoknak van: a konklaven kivüli választás semmis. A választás megejtéséig a bibornokok a konklavéből nem távozhatnak; kivétel a bebizonyitott betegség esete, de a konklavéből távozott bibornoknak nincs szavazata.

A szenvedő választási képességre nézve a szakadatlan gyakorlat az, hogy csak bibornokok választanak, de az egyházi törvények megszoritó intézkedést nem tartalmaznak; egyedül a simonia miatt elitéltek vannak kizárva, továbbá a hitszakadárok s azok, akik önmagukra sza-

---

Hosszuéletü pápák.

A pápák hosszu névsorában igen kevésre akadunk, akik oly magas életkort értek el, amint XIII. Leo. XVI. Gergely 80 éves 8 és fél hónapos korában halt meg, XII. Gergely, II. Kálixt és XIII. Benedek a 81-ik életévet érték el. VII. Sándor és VI. Pius 82 éves korukban haltak meg. XIII. Gergely, X. Incze, XIV. Benedek és VII. Pius 83 évet éltek. Nyolczvannégy évet ért el III. Pál. IX. Pius 85 éves lett, ugyszintén X. és XII. Kelemen. XI. Kelemen 92, IV. Pál 93 éves korában halt meg. A leghosszabb életü IX. Gergely volt, aki csaknem százesztendős korában halt meg.

Az idő pénz!

A drága idő hasznos eltöltésére szellemes ötletességgel szoritotta alattvalóit. Egy napon észrevette, hogy könyvtárában nagy a rendetlenség. Kérdőre vonta a könyvtárnokát:

— Mennyi idő alatt tudna ön itt rendet teremteni?

— Két hétre legalább is szükségem volna, szentatyám.

— Bah! Nyolcz nap is elég lesz. Majd bebizonyitom.

Ezzel a pápa kiadta a rendeletet, hogy könyvtárosának ágyat állitsanak a terembe és a nap rendes óráiban az étkezéséről gondoskodjanak. Amig a könyvtár nem lesz rendben addig nem távozhatik onnan.

Hat nap eltelte után készen volt a rendezéssel.

Hasonló egyszerüséggel járt el a pápa más esetben is. Volt egy spanyol származásu kamarása, aki egy tuczat nyelven beszélt, csak éppen angolul nem értett.

— Mennyi idő alatt tudná ön ezt a nyelvet megtanulni? — kérdezte XIII. Leo.

— Öt hónap alatt, szentatyám, — felelte büszkén a spanyol.

— Ugyan! Talán elég lesz öt hét is — vélte a pápa és kiadta parancsát, hogy ennek az urnak bocsássanak rendelkezésére egy szobát és három nyelvmestert, amig angolul megtanul. A szobát addig el nem hagyhatja. Öt hét multával a spanyol angolul is beszélt.

A pápa Mozart és Haydn ellen.

XIII ik Leo pápa egy püspökhöz intézett enczyklikájában az egyházi zenével is foglalkozott. A pápa kifejtette körlevelében, hogy az egyházi zene ujabbi időben nagyon világias, érzéki irányba csapott át; a szentatya ennélfogva arra intette a püspököket, hogy hassanak közre az egyházi zene reformálására olyan irányban, hogy áhitatosabb és komolyabb legyen. A pápa körirata különösen Mozart és Haydn ellen irányult, akiknek szerzeményeit egészen ki akarta zárni az egyházi zene köréből. Nemkülönben ellensége volt a pápa a legtökéletesebb hangszerek egyikének, a hegedünek, amelyet a templomokból szintén elakart távolitani. A pápának ez az enczyklikája nagy vitákra adott alkalmat a zenei világban.

XIII. Leo és Renan.

Egy párisi ujság mondja el a következő dolgot: Mikor 1892 október hónapjában meghalt Renan, a halálesetről még aznap értesült a pápa is. Mikor a hirt meghallotta, az első kérdése ez volt:

— Es hogyan halt meg?

— Gyónás és megbánás nélkül; volt a válasz.

A pápa szomoruan csóválta a fejét, pár perczig hallgatott azután igy szólt:

— Lehet, hogy talán igy még jobb szegény lelkének, mert im utolsó órájában ez az ember bizonyságot tett róla, hogy igazán meggyőződésből cselekedett. Különben, ha jól meggondoljuk, ő több hasznot szerzett az egyháznak, mint a mennyi kárt okozott; mert kifejezést adott a modern gondolkodás kétségeinek, tagadó hajlandóságának és ezzel fölrázta tétlenségükből a mi theologusainkat. Ostora volt a gondviselés erejének és az Ur bizonyára kegyelmes lesz a szegény — szerszámhoz.

A pápa sétái.

Az Italia czimü olasz ujság XIII. Leo pápa sétáiról érdekes részleteket közölt. A pápa reggel hét órakor kel — igy irta akkor

vaznak. Vajjon világi egyén választható-e, az vitás.

Az osztrák, a spanyol és a franczia fejedelmek a veto-jogot szokták reklamálni maguknak.

A választás módja háromféle: a) *quasi inspiratio*, közfelkiáltás; b) *kompromisszum*, a választási jognak egy vagy több bibornokra átruházása; c) *scrutinium*, titkos szavazás.

A szavazatokat a skrutátorok szedik össze. A megválasztáshoz a beadott szavazatoknak *kétharmada* szükséges; ha az első szavazásnál senki sem nyeri el a szavazatoknak kétharmadát, a szavazást hozzájárulás (*per accessit*) által folytatják mindaddig, mig a többséget valaki el nem nyeri.

A hozzájárulásnál csak olyanra lehet szavazni, aki az első szavazásnál legalább egy szavazatot nyert. Aki az első izben adott szavazatát hozzájárulási szavazásnál megmásitani nem akarja, vagyis aki per accessit szavazásnál ugyanazt akarja pápának, akire első izben szavazott, ezt nem érvényesitheti ugy, hogy ujra ugyanarra a jelöltre szavaz, mert kétszer egy jelöltre senki sem szavazhat, hanem érvényesiti akként, hogy a szavazástól tartózkodik s szavazólapjára azt irja, hogy *nemini accedo*.

A választó bibornokok a választás alatt a külvilággal való érintkezéstől oly szigoruan eltiltvák, hogy a tilalom megszegése excommunikácziót von maga után. A bibornokoknak hajdan a választás érdekében az étel és italban, szokásban volt meg zoritása az ujabb időkben a divatból kiment; az ellátás tekintetében a választó bibornokok nem panaszkodhatnak.

A megválasztott a választás elfogadása után más nevet vesz fel, de sohasem Péter apostolét s erre következik a választásnak ünnepies kihirdetése a szokásos következő formula szerint: *Annuntio vobis gaudium magnum, Papam habemus Eminentissimum et Reverendissimum Dominum N. N. qui sibi imposuit nomen N.*

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 orától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Kállay utóda.

Már hirt adtunk róla, hogy Kállay utóda, az uj közös pénzügyminiszter valószinüleg rajeczi *Burrián* István báró, athéni követ lesz. Ezt a hirt most az összes bécsi lapok is megerősitik. Burrián báró *magyar ember*, több szláv nyelvet b szél és kiváló Balkán-speczialista. A keleti akadémia elvégzése után Alexandriába ment, majd a bukaresti, belgrádi, szófiai és moszkvai konzulátusoknál müködött. 1894-ben a rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter czimet és jelleget kapta. Rövid ideig a bécsi külügyminisztériumban viselt hivatalt, majd württembergi, badeni és hesszeni követ lett. 1887 februárjában athéni követté nevezték ki. Burrián báró jelenleg 53 éves.

—

Angol szabadság, franczia szabadság.

Nagyra vannak a szabadkőmüvesek a franczia kormánynyal, emez pedig még nagyobbra van az ő egyesületi törvényével, a melylyel sikerült az országból hasznos és tudós polgárok százait kiüzni, ártatlan jótékony nőket hajlékukból a puszta éjszakába üzni.

Ennek a szabadkőmüves értelemben »humánus« törvénynek adta meg igazi kritikáját az angol Cranborne lord.

Az alsóház ülésén u. i. *Cranborne* lord kijelentette, hogy a kormány hiába tett lépéseket a donai-i angol beneczések érdekében, kiket a franczia egyesülési törvény alapján kiutasitottak. Minden tisztelete daczára, melyet a nagy szomszéd nemzet iránt érez, csak azt mondhatja, hogy meglepte az, hogy a *franczia kormány jónak látta az ilyen törvény behozatalát, melyet Angliában sohasem fogadnának el.*

Ime a különbség az angol és a franczia felfogás közt a szabadságról.

—

A megbomlott közigazgatás.

A közigazgatás egyszerüsitésére hozott törvényből előrelátható volt, hogy ez az egyszerüsitési törvény nemcsak hogy nem fogja egyszerüsiteni a közigazgatási eljárást, hanem még zavarokat fog előidézni az egyes hatóságok között. Az egyszerüsitési törvény szerint a vármegyei pénztárak az adóhivatalok kezelésére mentek át. A törvény szerint az alispánoknak megmaradt az utalványozási jogok, melynek alapján az adóhivatalok kötelesek az utalványozott összeget folyósitani.

Pár nappal ezelőtt Fejér vármegye alispája az a kellemetlen meglepetés érte, hogy az ottani adóhivatal az alispán által utalványozott összeget nem fizette ki. Történt pedig ugy, hogy a vármegye alispánja a vármegye részére valami munkát végeztetett s a vállalkozó számlájának kifizetését — a munka átvétele után — az adóhivatalnál utalványozta. Az adóhivatalnál a vállalkozónak kijelentették, hogy nincs pénz s addig nem is lesz, amig a számlát a pénzügyigazgató nem utalványozza. A pénzügyigazgató pedig megtagadta a számla utalványozását azzal a kijelentéssel, hogy neki arról a végzett munkáról semmi tudomása nincs.

Az alispán természetesen nem hagyta annyiban a dolgot. Felirt a belügyminiszterhez orvoslásért. Ezek után a közigazgatás emberei lázas érdeklődéssel várják, hogy miként fog e dolog eldőlni, mert ha a pénzügyminiszter igy folytatja tovább, nem marad más hátra, minthogy a közigazgatás tisztviselői is hasonló megtorlással éljenek. Több helyen már fel is vetették az eszmét, hogy a közigazgatás tisztviselők tagadják meg az engedelmességet a pénzügyminiszternek és közegeinek, ne hajtsák be az adók és egyébb állami illetményeket: ezzel talán észre lehet téríteni a pénzügyminisztert, aki ugy látszik nem tudta elfelejteni Bánffy iskoláját és kutyába veszi az egész közigazgatást.

ORSZAGGYÜLES.

—

A képviselőház ülése.

Budapest, julius 25.

Csöndes mederbe terelődött ismét a vita. Szombat különben is a pihenések napja szokott lenni. Obstrukcziós eszközre ilyenkor nincs szükség, mivelhogy ugyis annyi mindenféle van szombatra elintézés végett kitüzve, hogy a tulajdonképpeni napirend nem igen emészti a nemesebb obstrukcziós erőket.

---

az idézett lap — s tróntermében gyaloghintóra ül. Ilyenkor piros köpenyt és kalapot visel és aranyfogós botra támaszkodik. Kisérete élén alabárdos testőrök vonulnak, utánok két disztestőr, azután pedig négy udvari inas, akik a gyaloghintót emelik. A pápa mögött a szolgálattevő komornyik és a diszőrség parancsnoka halad. A menet a folyosókon gyorsan áthaladva, a kis lépcsőn keresztül siet a kertbe. A szembejövő tisztek és testőrök katonásan tisztelegnek, a polgári járó-kelők pedig térdet hajtva várnak a pápa áldására. A kert küszöbén a pápa leszáll a gyaloghintóról és a komornyikra és egy testőrre támaszkodva, átül a rá várakozó két damaszthuzatos nyitott hintóba. Rendszerint rövid ideig kocsikázik, azután gyalog sétál tovább a kertben álló nyári lakig. Itt tölti a napot s este hasonló czeremóniával tér ismét vissza a palotába.

A tubák.

A pápa szenvedélyes tubákos volt. Egy nap, mikor a bibornokok szép koszoruja vette körül, kivette tubákos szelenczéjét, jót szippantott belőle, azután a bibornokoknak nyujtotta. Valamennyien vettek belőle, vagy legalább ugy tettek, mintha vettek volna; csak egy franczia bibornok utasitotta vissza szeretetreméltó mosolylyal.

— Hogyan? Ön nem tubákol — kérdé a pápa.

— Nem, szentatyám, ez a hibám nincs meg.

— Hiba? — folytatá XIII. Leo nevetve. — Ha hiba volna, akkor ön már régen megszokta volna.

A bibornokok nem birták elfojtani nevetésüket, mert ismeretes dolog volt, hogy az illető bibornok fiatalkorában mint katonatiszt nem éppen épületes életet élt.

A pápa emlékezőtehetsége.

Sokszor emlegették XIII. Leo pápa hihetetlen emlékező tehetségét, a mely azokra is kiterjed, akikkel csak egyszer érintkezett és nemcsak az előkelőkre, hanem a legszerényebb állásban levőkre is. Ime erről egy nagyon jellemző példa: Richard biboros érsek hosszabb utazásából Rómába visszatérve, több izben audienczián volt a pápánál. Az egyik kihallgatás végén arra kérte a szentatyát, engedné meg, hogy az inasa is megjelenhessék előtte.

— Szivesen — felelte jóságosan a pápa. — Hadd jöjjön az a derék József.

— Nem József — viszonzá a bibornok. — József beteg.

— Nos, ha nem József, ugy hát Beniot — mondá XIII. Leo.

Es csakugyan Benoit volt. A pápa emlékezett, hogy Rikárd érseknek egy József és egy Benoit nevü inasa van.

A pápa és a festők.

A fotografálást nem szerette ő Szentsége. Festőnek is alig ült s legjobb képét magyar festő, László Fülöp festette. Történt azonban, hogy a vatikáni kertekben egyizben meglepte valami szenvedélyes amatőr és hirtelen lekapta. Meglátta ezt a pápa, de észrevéve, mennyire szepeg a fotografáló, nyájas, jóságos mosolylyal mondá:

— No sebaj, ha már megtörtént, de legalább ne csináljon nagyon vénnek és csunyának. Aztán meg küldjön egy exemplárt.

A tulboldog amatőr aztán annyira retoucheirozta a képet, hogy a pápa vidáman jegyezte meg:

— Oh! Hiszen ezen a képen valóságos káplán vagyok!

Más izben egy fiatal olasz festő járult a pápa elé s lábai elé borulva kérte, hogy engedje magát lefestetni. A pápa megkönyörült rajta, ült a festőnek egy teljes óra hosszat. A kép elkészült, de a Szentatya hiába kutatta rajta hasonlatosságát, nem tudta fölfedezni a vásznon a saját képmását.

A festő könyörgött, irjon rá a pápa sajátkezüleg valami idézetet a Szentirásból és adja hozzá az autogrammját is. Ez már nem volt nagyon inyére XIII. Leónak.

— Minden áron kivánja ezt, művész ur? — kérdezte a pápa.

— Oh! Ez volna leghőbb vágyam.

— Nos, legyen!

A képviselők közül sokan utaztak e s ez alaposan meglátszik a Házon. Nagyon kevesen vannak. Annál több mindenféle van a napirenden, különösen az interp llációkból. Kolozsváry honvédelmi miniszter ma válaszolt Olay Lajos és Szalay László interpellációjára. Uj interpelláczió pedig összesen hat van.

Az ülés elején megjelenik a teremben gróf Apponyi Albert is és a jobbközépen foglal helyet. Apponyi tudvalevően ebben a vitában már nem elnökölhet, mert maga is felszólalt. Azért jött ma Budapestre, hogy a képviselők küldöttségét a kassai Rákóczy-ünnepre vezesse.

Tallián Béla elnököl. Féltizenegy után nyitja meg az ülést. Felolvassák és hitelesitik a jegyzőkönyvet. Majd az elnök megteszi a soron levő előterjesztéseket.

Az interpellácziós könyvet olvassák fel ezután. A következő interpellácziók vannak bejegyezve: Régebbről Lovászy Márton a karlóczai görögkeleti egyházmegye közgyülésének felfüggesztése tárgyában a miniszterelnökhöz, Olay Lajos a villamos vasutak szabályozása kérdésében a kereskedelmi miniszterhez. Nessi Pál az ortodox zsidótrafikosok vasárnapi munkaszünete tárgyában a pénzügyminiszterhez, ma pedig Bakó József a sósi bíróválasztás ügyében a belügyminiszterhez, Vészi József a III. kerületben levő Aranyárok szabályozása tárgyában a földmivelésügyi miniszterhez, Lendl Adolf pedig az 1898-iki királylátogatás napjaiban történt temesmegyei közigazgatási visszaélések ügyében a belügyminiszterhez jegyeztek be interpellácziót.

Tallián elnök: Minthogy a honvédelmi miniszter ma az ülés végén felel Szalay Lászlónak Forró község tüzérségi lőtere ügyében és Olay Lajosnak a póttartalékosok behivása tárgyában hozzáintézett interpelláczióira, minthogy egyébként is több interpelláczió van bejegyezve, az interpellácziókra félegykor tér rá a Ház. (Helyeslés.)

Következik a napirend.

Napirend.

A napirendhez, a miniszterelnök programmjához, ma Mukics Simon szól hozzá elsőnek.

Mukics Simon: A kormányelnök iránt bizalommal nem is viseltetik, mert ennek a programmjában sok fontos szükséges reformról szó sincs s viszont, ami bennfoglaltatik, azt veszedelmesnek tartja az országra. A miniszterelnökben itt is csak a horvát bán nyilatkozott meg.

Nessi Pál: Ugy van! Nekünk mindig horvát bán marad.

Mukics Simon: A koronától a magyar nemzet annyi politikai ildomosságot elvárhatott volna, hogy ne egy idegen, nemzetietlen embert küldjön a nyakunkra, hanem egy a parlamentből, az itteni politikai világból való férfiut.

Sokat beszélnek a független ségi párt egyhangu leszerelő határozatáról Hát az egy képtelenség, hogy ez a párt csak egy perczre is abbahagyta volna a harczot a nemzeti jogokért anélkül, hogy vivmányokat kaptunk volna, hanem azért, hogy Széll Kálmán helyett a jogtiporó Khuen-Héderváryt kapjuk.

(*Tomasics* horvát miniszter most jön be, de nem a miniszteri székbe ül, hanem a jobbközép egy hátulsó padjára.

Nessi Pál: Tomasics lemondott? Ezt örömmel konstatálom.)

Mukics Simon: A helyzet pedig maradt minden tekintetben ugyanaz, mint Széll alatt. Ki áll a nemzet akaratának utjában?

Makkay Zsiga: Tomasics, Héderváry, Kolozsváry, Fejérváry — csupa váry.

Mukics Simon: Az alkotmányos királyról ez nem tehető fel. Az ellenzék tehát nem adja fel a küzdelmet, mert ezt kivánja a nemzet becsülete.

Makkay Zsiga: Meg a székelybecsület.

Mukics Simon: A király nem követelheti a német nyelvet a magyar hadseregben.

Makkay Zsiga: Nem vagyunk negyvenen!

Nessi Pál: Csonka a parlament. Nincsenek itt az ószeresek. Vajjon hol vannak?

Makkay Zsiga: Az Ujvásártéren.

Borbély György: Hát Kossuth Ferencz hol van?

Nessi Pál: Bejelentette, hogy szabadságra megy. Jól megérdemelte a pihenést, de az ószeresek már nyolcz hónapja pihennek!

Mukics Simon megint tovább beszél, lassan, csendesen, obstrukcziósan. A teremben kevesen vannak, ugy hogy *Várady* Károly a határozatképesség konstatálását kéri. Az elnök megnyomja a villamos csengőt, egypár képviselő bejön a terembe és ezzel a határozatképtelenség réme elmulik. Mukics megint folytathatja.

Nessi Pál és *Makkay* Zsiga asszisztálnak neki közbeszólásaikkal. Makkay odaül az ujságirók padja elé és azoktól szedi magába az inspirácziót. Minden ujságirói ármányos elmésségnek Makkay ma a szócsöve. A halk megjegyzéseket röptiben ellesi és belekiáltja az ülésterem kongó ürességébe.

Igy mulik az idő fél egyig, amikor a megállapodás szerint az interpellácziókra kerül a sor.

———

A politika kulisszái mögül.

— Fővárosi tudósitónktól. —

Budapest, julius 25.

Ma, szombaton van kerek hónapja annak, hogy Khuen-Héderváry Károly gróf kormányelnök a képviselőháznak bemutatkozott, beköszöntőjét azonban mindeddig nem vették tudomásul.

Széll Kálmánt a passiv resisztenczia politikája buktatta meg, utódja pedig ott folytatja a hol elődje zátonyra jutott.

Ez a helyzet szignaturája.

* * *

— A kormányelnök vasárnapra Ischlbe készül — hirdették még a »beavatottak« is. Hétfőn döntő fordulat következik be, a vasárnapi audienczióból kifolyólag. A kormányelnök megkapja odafönt az utolsó instrukcziókat és vagy megy, vagy tartósan marad.

Es mi történt?

A kormányelnök Budapesten maradt, mert — nem látja szükségét annak, hogy Ischlbe utazzék.

Ez azt jelenti, hogy nincs ok, hogy az eddigi taktikán változtasson és azt jelenti, hogy a helyzet nem változott.

* * *

»*A helyzet*«. Ezt a czimet viselik a lapok politikai rovatai. Es ilyen »helyzet« van a kormánypárton, a függetlenségiek három árnyalatán, töredékein, a néppárton és azokon a pártokon, a melyeket egy-egy ember képvisel csupán. A helyzetben azután variál a hangulat és alakul ez a helyzet minden irányban, csak nem tisztul.

Olyan zavaros az, mint volt Khuen-Héderváry gróf eljövetelekor és semmivel sem tisztább, mint a mikor az ex-lexbe léptünk, a melyben immár három hónapja leledzünk.

* * *

Makkay Zsiga bá' azzal a kérdéssel járult pénteken *Olay* Lajos, a vitarendezők feje elé, hogy:

— Lajos bátyám, olvastad-e már a mai bécsi lapokat?

— Uram, ne hagyj el! — csapja össze

A pápa mosolygott, gondolt egyet, aztán ráirta Máté könyvéből ezt a krisztusi mondást:

Ne kételkedjetek, csakugyan én vagyok...

XIII. Leo.

A papirszeletkék.

Szokása volt a pápának mindenféle jegyzeteket csinálni, de ezeket csak apró szelet papirokra irta fel. Némely napon 20—30 ilyen szeletkét is teleirt s noha megszámozta, néha órákig keresgélt egyet-egyet fiókjában. Valamelyik udvari papja figyelmeztette egyizben, mennyire jobb lenne, ha ugynevezett notesba jegyezgetne. A pápa rögtön hozatott is egy ilyen bőrkönyvecskét s elkezdett belé irni. Azonban alig pár napig tartott a dicsőség. A kis könyvbe unta a lapozást, nem találta meg mindjárt a lapot, amelyre irt, végre is letette:

— Csak jobbak a papirosocskák — a ki megszokta a rendetlenséget, *az a rendben nem igazodik el.*

Pedig leszámitva ezekre a papirkákra való jegyzéseit, oly rendes volt XIII. Leo, hogy bármily könyvet, irást, ha elő akart kerestetni, pontosan tudta, melyik szekrénynek, melyik polczán van.

A pápa és a magyar nyelv.

Magyar papokat is szivesen tartott udvarán. Véletlenül egymásután néhány igen szép magyar papja volt s akkor mondta: Hungaria habent physiognomiam pulchram. Kedvencze volt sokáig egy kálvinistából áttért fiatal magyar pap, a ki néhány évig mint protonotarius is működött mellette. Egy izben azt mondta neki XIII. Leo, szavalna neki magyarul. Szeretné hallani, miként hangzik valami hexameter, vagy ilyes a szittya nyelven. A fiatal pap aztán rákezdte:

Hősvértől pirosult gyásztér, sóhajtva köszöntlek . . .

Es végig mondta Kisfaludy Mohács-át. A pápa egészen fellelkesedett.

— Ah, de szép, hogy pattog . . . Ez a nyelv igazán arravalónak látszik lenni, hogy vitéz harczosokat lelkesitsen háborura.

A Pecci-család.

A Pecci név Olaszországban egyáltalában nem ritka. Ilyen nevü család Itália csaknem minden városában lakik. Carpinetó községben, ahol a pápa született, két Pecci familia is él. A gazdag Pecciek, a kik nem valami nagyon gazdagok, olajtermelők és ebből van vagy 3000 lira évi jövedelmük és a szegény Pecciek, a kik most már sokkal gazdagabbak a gazdagoknál, mert ebből a családból származott XIII. Leo pápa. A másik Pecci-család ezt nem is tudja megbocsátani máig sem és zord irigységgel gyülöli a névrokonait. Carpineto a Colluzzi bárói és a Caldarozzi grófi családok ősi fészke: a gazdagabb a bárói család, a melynek a városka szélén gyönyörü várkastélya is van.

A pápa édesapja igen derék kisgazda volt, az édesanyja nagyon eszes és energikus asszony, ősrégi nemesi család sarjadéka. A három Pecci-fiu, János, József és Joakim közül János az apai gazdaság vezetését vette át, a két fiatalabb papi pályára lépett, a melyen aztán Joakim a legnagyobb földi méltóságra emelkedett. Hogy a carpinetói Pecci-család tulajdonképpen grófi familia és rokonságban van a szienai hires Pecci grófi családdal, csak XIII. Leo trónralépésekor mutatta ki egy heraldikus. A rokonságot a szienai Pecci-ek is elismerték, de mert akadtak, a kik ezért a carpinetói Pecci-családot csipkedték és a rangját kétségbevonták, XIII. Leo, a ki különben az egész dologgal nem sokat törődött, végét vetette a vitának azzal, hogy János bátyjának, a család fejének a pápai grófi czimet adományozta, a mit az olasz kormány is készséggel elismert.

A pápa János bátyját, a ki 1881. márczius 28-án halt meg, nagyon szerette és ezt a szeretetet az ő gyermekeire is átruházta. Pecci János grófnak hat gyermeke maradt: Lajos, Kamilló és Rikárd grófok, Anna grófnő, Conali márki felesége, Mária Magdolna grófnő, Vincenti gróf neje, mind a kettő Rienti-ben lakik és Mária grófnő, Morini grófné, Rómában. Pecci Kamilló gróf a pápai testőrség parancsnoka és családjával együtt a Vatikánban lakott. A pápa őt és gyermekeit nagyon kedvelte.

———

kezét Olay — hát már Zsiga, te is olvasod a bécsi lapokat?

Otöl-hatol Zsiga bá' mint az a gyerek, a ki rossz fát tett a tüzre, aztán kivágja:

— Nem én, dehogy is én, már hogy is olvasnám én, de a szállásadóm sógornője fiának egyik barátja olvasta azokba a bécsi lapokba, hogy megadják a nemzeti engedményeket.

— Hát hiszesz e te, Zsiga a németnek? fagatja Olay Makkayt.

— Már hogy hinnék! — szabadkozik Makkay.

— Ne is tedd — inti Olay — mert a német meg a stemplis papiron is hazudik, az ujságját pedig visszafelé kell olvasni.

Szabadulás a katonai beszállástól.

— A katonaság ajánlata, —

Aki ösmeri azokat a kellemetlenségeket, amelyekkel a katonai beszállások járnak, annak idején örömmel fogadta *Darvassy* Lajos tanácsnok előterjesztését a katonai beszállásolások megváltása tárgyában. Ez némileg segit az eddigi helyzeten, de teljesen nem rendezi az ügyet s különösen a szegényebb háztulajdonosoknak éppen semmi előnyt nem nyujt.

Annál érdekesebb dologról értesülünk most, mely ha keresztülvihető lesz, egyszersmindenkorra megmenti Nagyvárad város lakosságát a beszállásolásokkal járó kellemetlenségektől.

A katonai parancsnokság is óhajtja, hogy a beszállásolás rendeztessék, mert katonai szempontból szintén előnyösebb, ha a bevonult tartalékosok, vagy átvonuló csapatok egy helyen vannak elszállásolva, mintha 2—3 utczán szétszórják őket.

Értesüléseink szerint a felsőbb katonai parancsnokság átiratban kereste meg Nagyvárad városát az iránt, hogy épittessen a város 5—6 ezer ember elszállásolására alkalmas barakkot, a legegyszerübb, u. n. rigelwandra, betonalappal. A barak átmenne a katonai kincstár tulajdonába s igy a fenntartás sem terhelné a várost. Ez esetben teljesen mellőzik a lakossághoz a beszállásolást a jövőben. A barakkot ugy a közös hadsereg, mint a honvédség csapatai, a fegyvernemre való tekintet nélkül használnák.

Hajlandó viszonzásul a katonai kincstár teljesen ingyen átadni Nagyvárad városának a Fő-utcza és Schlauch-tér sarkán levő u. n. Markovits-féle házat és telket.

A katonai parancsnokság kidolgozott tervet is terjesztett be ajánlata kapcsán a városhoz. A barakkok épitési költsége, hozzávetőleges számitás szerint mintegy 70—80,000 koronára rugna. Különösen két hely volna erre alkalmas: vagy a b. Fejérváry honvéd huszár laktanya mellett, vagy az uj József Agost koronaherczeg honvéd gyalogsági laktanya mögött levő terület a Rulikovszky-uton.

A városi tanács már foglalkozott a kérdéssel, de semminemü megállapodásra nem jutott, hanem kiadta a város főmérnökének, tanulmányozás és a számitások megtétele czéljából.

Fürdői levél Borszékre.

Kedves Szerkesztő Ur!

Igaz ugyan, hogy fürdői levelet a fürdőzők szoktak irnia nem fürdőzők részére. Igaz ugyan, hogy e sorok szerény irója nem fürdőzik, hanem legfeljebb — rendes tünet hónap vége felé — csak ***uszik***. Az is igaz, hogy Szerkesztő Uram Borszékről csöndes szivarszó mellett szemléli a világ folyását. Ez azonban nem akadályoz bennünket abban, hogy — hónap vége lévén — állandó és változatlan szeretetünkről biztositsuk mindnyájan és egyenként s én irjak fürdői levelet, a ki az idén még a Püspökfürdőt is csak a menetrenden láttam.

Alkalmat adott erre a szellemi fürdőzésre egy levelezőlap, melyet Szerkesztő Urtól kaptam, ellátva Borszék látképével. Hatalmas fenyvesek közt kettesével, hármasával, négyesével kecses kis villák, mintha csak ugy ábrándozás czéljából állottak volna a hegyoldalba, illatos fenyvek karcsu csoportjába. Hát még milyen szép lehet azokban a villákban ábrándozni kettesével, kettesével, kettesével . . . Azt hiszem, azért épitették ezeket az ábrándozó villákat olyan csinos kicsikéknek, hogy ne férjen el bennük több lakó, mint éppen kettő, kettő, kettő.

Ugy hallom, csak egy nagyobb villa van a fürdő-telepen: az Emmaus-villa, papok részére; ebben vannak vagy 10—20-an, papok az ország minden részéből. Azt hiszem, van is rájuk szükség. A hol olyan sokan vannak ketten, ketten, ketten, azoknak sok és nagy kéréseik lehetnek az Egek irányában. Mivel pedig az ilyen párocskák rendesen barna vagy kék csillagokat imádó pogányok, az emmausi tanitványoknak bizonnyal sok dolgukba kerül őket a piruló egektől a kék egek felé forditani.

Ad vocem egek! A piruló, még a kék égnek is van egy közös tulajdonsága: mind a kettő be szokott borulni néha s az ilyen borulásnak kellemetlen következményei szoktak lenni arra nézve, a ki bölcs előrelátással el nem látja magát esernyővel. Persze, erre legbiztosabb esernyő a helyben virágzó agglegény-klubba való felvétel. Azonban ez a klub sem tud megóvni az ***elázástól*** s ami még nagyobb baj: Nagyváradon kezdi az agglegény-klubb a nimbuszát elveszteni, mióta az esküdtek még a vőgyilkos anyóst is felmentették.

Erre ugyan valamelyik esküdt állitólag azt mondta:

— Igaz, az anyóst felmentettük, pedig nagyot vétett a vejének. De ki tudja, nem vétett volna-e nagyobbat a vőnek akkor, ha a boldogtalant életben hagyja?

Erre nem tudtam mit felelni s megnyugodtam benne, hogy minden ugy van legjobban, a hogy van. Valahogy pedig kell lennie, mert — hogy a klasszikusokból idézzek — ugy sohsem volt, hogy sehogy sem lett volna, mondá Makkay Zsiga bátyánk.

Pedig hát nincs szabály kivétel nélkül. Ime itt a nagyváradi rendőrség hires parancsa, a melyről mindenki tudja, hogy a tömegnek karhatalommal való feloszlatására irányult, ma pedig hivatalosan konstatálni kivánják, hogy sem igy nem volt, sem ugy, még tán parancs sem volt.

Mi volt hát? Ugyan sohse izgassa magát e miatt Szokoly és Stokker! Volt — volt. A voltra a rendőrség sem ad semmit.

Nyugodjunk hát bele abba, a mi van. Van obstrukcziónk, harczias Tomasicsunk az agglegény politikusból ifju férjjé vált Cseh Ervin helyett s van itthon egy ifju Bánffy-pártunk a helybeli liberális párt gyomrában. Jó gyomor az, nem féltjük tőle. No de Bánffyt sem féltjük a jó barátaitól, szegényt.

Es végül — van hónap vége. Julius 26-át irjuk — és még mindig nincs elseje. Szerkesztő Ur — a kinek rövid időre távozása is örök sebet ejtett szivünkön — elutazásakor csekélységemre bizta az előlegeket. Kérem, én, a ki eddig csak kértem (de nem kaptam) előlegeket, most én adjak előlegeket! Nem gondolta meg Szerkesztő Ur, micsoda lehetetlenségre vállalkoztam én ezzel? Annyira nem találtam bele magamat az izgatóan különös helyzetbe, hogy összezavartam a dátumokat, a hónapot, a napot — denique most, a hónap utolján, nincs előleg. Levett kalappal állunk a szerkesztőség üres fiókja előtt s hiába keressük annak azt a legszebb sarkát, a hol a legszebb rózsaszál, egy árva huszkoronás viritana. Keservesen daloljuk hát:

Pénzünk nincsen — s nem iszunk hitelbe.
Nincs semmink, csak szivünk szerelme,
De hajh, fucscs a pénz s a hitel —
Szerkesztő Ur, itt tenni kell!

A tetteket nemesen érző szivére, áldást osztó kezére és a magyar királyi postára bizza

az árvaságra jutott
szerkesztőség nevében:
Adolár,
a néhai előlegek egykori
osztogatója.

UJDONSAGOK.

Gyilkos hadgyakorlat.

Tegnapi számunkban részletes tudósitást adtunk arról a herczegovinai hadgyakorlatról, melynek 11 emberélet esett áldozatul. A pusztulás hirét megerősitik, nem a tisztikaron mult a baleset elháritása, hanem a gyilkos meleg elől az utban levő katonáknak nem lehetett menekülniök.

Legutóbbi tudósitásunk a következő:

Budapest, jul. 25. (S. t. t.) A hadgyakorlati balesetet illetőleg, mely a 12. gyalogezredet Herczegovinában érte, a »Magyar Távirati Iroda« illetékes helyről a következőket veszi: A menet Trebinjéből Bielek felé történt. A legénységnek minden menetbeli könnyebbséget megengedtek. A tábori palaczkok meg voltak töltve és a csapatok után kocsin szállitottak vizet. A hőség 40 fok Reaumurre emelkedett. Igyekeztek a közelfekvő Bieleket lehetőleg gyorsan elérni, hogy ott a katonaság pihenhessen. Azonban Bielektől egy kilométernyire 11 katonát napszurás ért, akik meg is haltak. A gyengélkedőket kocsin szállitották a menet után. Utóbbiak száma még nincs megállapitva, azonban valószinütlen, hogy számuk oly nagy volna, mint azt a lapok jelentették. Legmeszszebb menő vizsgálatot rendeltek el és a hibásakat legnagyobb mértékben felelősségre fogják vonni.

Bécs, julius 25. (Saj. tud. táv.) A bileki gyilkos hadgyakorlatról megérkezett a hivatalos jelentés a közös hadügyminiszterhez. A jelentés szerint *15 ember halt meg napszurásban.*

Nagyvárad-Püspökfürdő-Félixfürdő.

	Személyvonat						
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—.—	—.—	4.44	—.—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54
V.-Velencze »	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó »	8.02	10.14	—.—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő »	8.07	10.19	—.—	2.44	5.14	7.14	9.30
Félixfürdő »	8.24	10.37	—.—	2.58	5.31	7.18	9.54

Félixfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	Személyvonat						
Félixfürdő ind.	8.30	10.42	—.—	3.—	5.34	7.20	9.53
Rontó »	8.37	10.49	—.—	3.05	5.41	7.25	10.00
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—.	3.11	5.51	7.31	—.—
V. Velencze »	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	10.13
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.30
N.-várad áll. érk.	—.—	11.27	—.—	—.—	6.18	—.—	10.32

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perczig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

* **Unnep az Orsolya-zárdában.** Nagy ünnepe van ma vasárnap a Szent Orsolyáról nevezett zárda lakóinak, a zárdatemplom védszentjének ***Szent Annának*** névünnepe. Ebből az alkalomból délelőtt ½10 órakor *Brém* Lőrincz aktuárius szent beszédet mond a virágokkal feldiszitett kis templomban, 10 órakor pedig a predikáczió után a zárda gondnoka ***Vinkler*** József választott püspök, káptalani helynök énekes misét fog szolgáltatni.

* **Iskolaszéki ülés.** Miután a folyó évi julius hó 19-ére első izben, folyó évi julius

hó 23-ra másodizben összehivott alakuló ülésre az iskolaszék tagjai kellő számmal meg nem jelentek, ennélfogva az »Utasitás« 9. §-a rendelkezésének megfelelőleg a községi iskolaszék *alakuló* ülésére *folyó évi julius hó 27-én — hétfőn — délután 5 órára* a városháza tanácstermébe czimet harmadizben azon értesités mellett hivom meg, miszerint ezen ülésen az iskolaszék tekintet nélkül a megjelentek számára meg fog alakulni. Nagyvárad, 1903. julius 24. *Bordé* Ferencz polgármester-helyettes.

* **Hosszu Vazul** püspök felszentelése. A lugosi katholikus püspöki székbe ujonnan kinevezett dr. *Hosszu* Vazul fölszentelése ma vasárnap fog nagy ünnepélyességgel végbemenni Balázsfalván. A fölszentelési szertartást *Mihályi* Viktor érsek fogja végezni *Radu* Demeter kinevezett nagyváradi, *Szabó* János szamosujvárosi püspökök stb. segédletével. Az uj lugosi püspök beiktatása székhelyén, augusztus hó 2-án lesz, melyre az egyházmegye nagy előkészületeket tesz.

* **Uj lap** Nagyváradon. Nagyváradon a »Járási Hivatalos Lap« czimen időszaki lap jelenik meg, mely a központi járás községeinek kézirat gyanánt fog szolgálni s hivatalos közleményeket tartalmaz. Az uj lap szerkesztője *Nagy* Márton főszolgabiró, kiadója *Láng* József nyomdatulajdonos.

* **Halálra szurkált napszámos.** Véres verekedés történt tegnap délután a baross-utczai Weisz-féle korcsma előtt. A nyilt utczán, az összecsődült utczai nép szemeláttára *Restye* Pask togastyi oláh napszámos félholtra verte *Tózsa* Illiét. A két ember együtt ivott kora délután óta s a nagypiacz-téri temesvári sörcsarnok ivójából már holt részegen dobták ki őket. Innen a Weisz-féle ivóba mentek, a hol szemtanuk állitása szerint a pénzükön összeszólalkoztak és Restye Pask kést rántott s Tózsa Illiét többször megszurta, mire Tózsa botjával védekezett, de Restye csakhamar lefegyverezte s több sulyos szurást és ütést ejtett fején. Tózsa Illié sulyos sebeivel a Weisz-féle korcsma istállójába vánszorgott s ott eszméletlenül összerogyott. Az előhivott rendőr a holtra vert embert beszállitotta a biharmegyei közkórházba, a hol sulyos sebeivel eszméletlenül fekszik. Restye Paskát a rendőrség letartóztatta.

* **Kronogramm** a pápáról. A német centrum lapja, a «Germania» ezt a kronogrammot csinálta a pápa halálára:

† LEO XIII.
QVI QVINQVE ET VIGINTI
ANNOS EX VITA FVIT
PONTIFEX DEI,
IVBILAEI SVI ANNO
MORTVVS EST.
REQVIESCAT IN PACE!

A latin szöveg magyar fordításban ezt jelenti: XIII. Leo, aki huszonöt éven át volt Isten főpapja, jubileuma évében halt meg. Nyugodjék békében. A latin felirásban van:

1. 93. betü = a betöltött 93 évvel.
2. Van benne.

M =	1000
D =	500
2C =	200
2L =	100
3X =	30
11V =	35
18I =	18
Összesen	1993, vagyis a pápa halálának az éve.

3. Hét sorban husz szó = VII. 20., vagyis julius 20-ika, a pápa halálának a napja.

* **Hajtják városi adót.** Emlitettük, hogy Nagyvárad város tanácsa elhatározta, hogy a községi adók befizetésére felhivja a közönséget. Erre nézve most a következő hirdetményt adta ki: Nagyvárad város tanácsa f. év és hó 23-án tartott ülésében 8247/903. sz. a. hozott határozatával tekintettel arra, hogy az állami adók végrehajtásának — megszavazott állami költségvetés vagy azt pótló felhatalmazási törvény hiánya miatt történt felfüggesztése nem gátolhatja azt, hogy a m. kir. kormány által a törvény értelmében végérvényesen jóváhagyott költségvetésekben előirányzott városi közkövetelések u. m. városi adó, utadó és vizhasználatidij — beszedessenek s esetleg kényszer utján is behajtassanak; elrendelte az 1902. év végével fennmaradt, valamint a folyó év I. és II-ik negyedére esedékes városi adó, vizhasználatidij és utadó tartozásoknak az 1883. évi XLIV. t.-cz. 54. és következő §§-aiban előirt eljárás foganatba vétele mellett leendő behajtását. Miről az adózó közönség jelen hirdetmény által előzetesen értesittetik azzal, hogy az 1883. évi XLIV. t.-cz. 55. §-ához képest ezen városi közkövetelésekre kikézbesitendő adófizetés iránti megintés kézhezvételétől számitott 8 nap alatt kötelezettségüknek eleget nem tevő adózók ellenében a II. és III-ad foku végrehajtási eljárás folyamatba tétetni fog. Nagyvárad, 1903. julius 24. *Városi adóhivatal.*

* **Tüzijáték a Félix-fürdőben.** Erdekes látványosságok lesznek ma a Félix-fürdőben. Különösen szépnek igérkezik a nagy tüzijáték. Különben részletes felvilágositást nyujt mai hirdetésünk.

* **A városi árvaház ügyei.** Nagyvárad város árvaházának választmánya tegnap délelőtt ülést tartott, amelyen néhány apróbb ügyet intéztek el. Bordé Ferencz főjegyző elnöklete alatt özv. Des Echerolles-Kruspér Sándorné, Ragány János, Stark Gyula, Eleméry Ferencz és Bordé Károly gondnok voltak jelen. Elfogadták az árvaház ez év harmadik negyedére szóló költségvetését. Négy árvát felvettek az árvaházba. A rózsakiállitás rendezéseért özv. Des *Echerolles-Kruspér* Sándorné urnőnek és *Eleméry* Ferencz városi aljegyzőnek köszönetet szavazott a bizottság. A gondnok bejelentette, hogy az árvaház kibocsátott első növendéke: Aggod Lajos bádogos segéddé szabadul fel. Ez alkalmat megünnepli az árvaház s a növendékeknek uzsonnát adnak.

* **Tolvaj postaszolga.** A szentmártoni postahivatal és a Félix-fürdő között jó idő óta egy megbizhatónak látszó szolga teljesitette a postaközlekedést. 24-én, pénteken délután *Kernáts* János, a Félix-fürdő bérlője 900 koronát adott át a szolgának, a megfelelő utalvánnyal, hogy vigye a szentmártoni postára. A szolga a 900 koronával nyomtalanul eltünt. Kernáts János azonnal jelentést tett a csendőröknél s a nyomozást meginditották. Mint éjszaka értesülünk, a tolvaj gyalogpostás *Kóka* János, aki a postazsákot felvágva sikkasztotta el a Félix-fürdőben feladott 900 koronát. A postahivatal is meginditotta a vizsgálatot s *Buhl* postatitkár utazott ki a pocze-szentmártoni postaügynökséghez.

* **Eltünt öngyilkos.** Tegnap délután nagy riadalom támadt a Royal-kávéház vendégei között s egyszerre összefutottak az uiczai járókelők a Rimanóczy szálló előtt. A nagy csoportosulás oka egy állitólagos lövés, mely a Karner-féle vendéglő feletti emeleten dördült el. A kávéház vendégei esküdtek rá, hogy hatalmas lövés történt. Szenzáczió igérkezett az ugorka szezonban, megindult hát a kutatás. Maga *Gerő* Armin rendőrkapitány több ujságiróval bejárták az egész szállodát, de mindenfelől csalódottan tértek vissza. A rejtélyes lövésnek nyoma veszett. Az összeverődött kiváncsi tömeg csalódottan oszlott szét. A czinikusak és kételkedők szájról-szájra adták a rosz viczczeket, de akik hallották, még mindig állitják, hogy lövés történt.

* **Elzárt közlekedés.** Körözs-utczán ismét fejetlen állapotok vannak. A városház csatornájának épitésével az egész utczát elzárták, s a közlekedést lehetetlenné tették, legfeljebb csak »libamenetben« járhat a közönség. Másutt az ilyen dolgot akként végzik, hogy legalább az ut felét szabadon hagyják, mig a csatorna egyik része elkészül, hogy ne zárják el a forgalmat. Holnap hetivásár lesz s ezért a gondatlanságért az egész forgalmat Teleky-utczára akarják szoritani? A rendőrség kötelessége volna a szabad forgalom biztositása, de erre nem érnek rá.

* **A kassai Rákóczi-kiállitás.** Ma, vasárnap nyitják meg Kassán nagy ünnepségek közt a Rákóczi-ereklye-kiállitást, mely a kuruczvilággal vonatkozásban levő kincseket, fegyvereket s egyéb tárgyakat foglalja magában. A megnyitáson *Thaly* Kálmánnak kellett volna megjelennie az Akadémia képviseletében, de a betegsége megakadályozta őt ebben és *Bubics* Zsigmond püspök, akit Thaly helyettesitésére fölkértek, szintén beteg és Badenben keres gyógyulást. A képviselőház részéről gróf *Apponyi* Albert elnök, *Dániel* Gábor alelnök és számos képviselő vesz részt az ünnepen, amelynek végleges programmja a következő:

Az ünnepségek müsorát reggeli 9 órakor az Erzsébet-székesegyházban ünnepi istentisztelet nyitja meg. Ugyancsak 9 órakor a református templomban is lesz istentisztelet, melyen az ünnepi imát Kun Bertalan püspök, az alkalmi beszédet Révész Károly esperes mondja. Ezt délelőtt 10 órakor Kassa szab. kir. városának ünnepi diszközgyülése követi a következő tárgysorozattal: A polgármester üdvözli a város vendégeit. 2. *Kozora* Vincze városi főjegyző ünnepi beszédben méltatja a Rákóczi-kort. 3. Diszpolgárok választása. 4. Rákóczi Ferencz hamvainak hazaszállitása tárgyában a törvényhatóság régi feliratának megujitása. A közgyülés berekesztése után az ünneplő közönség a kiállitás területére vonul, ahol körülbelül 12 óra tájban *Takács* Menyhért jászói prépost-prelátus és a kiállitás egyik fővédője ünnepi beszéddel megnyitja a Rákóczi-ereklye-kiállitást. Délután 1 órakor a Schalkház-szálló disztermében közebéd lesz.

Rákóczi-kiállitás megnyitásán a kormányt *Zsilinszky* Mihály államtitkár fogja képviselni. Zsilinszky Mihály azonkivül a M. Kir. Tudományos Akadémia részéről is megbizást kapott a képviseletre. A képviselők Budapestről tegnap, szombaton délután 2 óra 35 perczkor indultak a keleti pályaudvarról a rendes kassai gyorsvonattal. Ugyanavval a vonattal utazott el gróf *Apponyi* Albert is. A Ház elnökét, a kormány képviselőjét és a képviselőket Takács Menyhért jászói prépost-prelátus, a kiállitás fővédője fogadta a vasutnál.

* **A kormányozható léghajó.** Az emberi fantáziának az a mindeddig megoldatlan problémája néhány év óta rendkivüli mértékben foglalkoztatja a teknikusokat. Santos Dumont kétség kivül nagy sikereket ért el a maga kormányozhatójával, de még mindig messze van attól, hogy ura legyen valóban a levegőnek. Az a nagy világkiállitás, amelyet jövő esztendőben St.-Louisban fognak megtartani, a rendes látnivalók keretében igen érdekes különlegességet mutat be: nemzetközi versenyt nyit a kormányozható léghajó feltalálói számára. Minden nációbeli ember — akár szaktudós akár dilettáns — elhozhatja és bemutathatja müvészetét, a nagygyülésben s amelyik közülök legközelebb jut a probléma tökéletesitéséhez, annak félmillió korona jutalomdijat ad a kiállitási bizottság. De számos kisebb dij is van

az érdemesebb feltalálók számára, mert a kiállitási bizottság mindenképpen előakarja segiteni ezt a nagy problémát, amelynek még eddig nem tudtak a nyitjára találni.

x Felhivjuk olvasóink becses figyelmét **Kecskeméty István** (Lukács György-utcza sarok), jóhirnévnek örvendő vendéglőjére, mely jó konyhájáért, és tisztán kezelt italaiért és előzékeny, pontos kiszolgálásáért minden tekintetben elismerést érdemel.

x **Figyelmeztetés.** Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a villamos berendezésekről a *Nagyváradi Müszaki Villamos Vállalattól* (Nagyváradi takarékpénztár-épület) költségvetést kér, mely a *legalaposabban* és *teljesen dijmentesen* állittatik ki a n. é. közönségnek. Csillárok részletfizetésre is kaphatók.

x **A szász cseh Svájcz**, ezen természeti szépségeitől elragadó tája a földnek, az idén kényelmes és olcsó módon lesz megközelithető, mert az Anssigban megtartandó iparkiállitás folytán különféle kéjvonatok — jelentékeny ármérsékléssel — fognak indittatni. Aussig jelentékeny iparáról nevezetes s főleg az európai államok legnagyobb gyárainak egyike emelte annak hirnevét. A *Schicht-féle szappan- és gyertyagyár* nemcsak az ó-, de az ujvilágban is tért hóditott gyártmányainak, mert ki nem ismerné a *Schicht-szappant*? Aki már Aussigban van, nem fogja elmulasztani a cseh-szász Svájcz ezen legszebb és legkeresettebb helyét meglátogatni.

x A n. é. közönség szives figyelmébe ajánljuk **Fülöp István** jó hirnévnek örvendő vendéglőjét és szállodáját, ugyszintén a mai kor igényei szerint átalakitott kerthelyiségét, mely az indóház mellett van. Jó és izletes ételeiért, tisztán kezelt boraiért, ugyszintén pontos és előzékeny kiszolgálásáért minden oldalról elismerést érdemelt ki. Továbbá különös gondot fordit szállodájára, melynek szobáit egészen ujonnan restauráltatta, a szobaárakat pedig tetemesen leszállitotta, hogy ez által is tanubizonyságot adjon üzletének szolidságáról. Kerthelyiségében naponta egy jól szervezett czigánybanda szóratkoztatja a m. t. vendégeket. 134.

x Felhivjuk olvasóink figyelmét *Andriska Jenő* uri és női divatkereskedő czég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x Tisztelettel hivjuk fel az olvasó közönség szives figyelmét **Mezey Dezső** műlakatos és toronyórás lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **Ujdonság.** Valóban nem mulaszthatjuk el a közelgő iskolai évre ugy a leánykák, mint fiuk részére szükséges fehérnemüek és szines ruhák beszerzésére *Háasz Manó* czéget ajánlani, hol minden czikkből bámulatos nagy raktár van s *a czég olcsó és szolid árai pedig mindenki előtt elösmertek.* 241

x Szives olvasóink figyelmét felhivjuk a **Strohmayer** Pál czég mai lapunkban közölt hirdetésére. 352

x **Uj üzlet**. Felhivjuk olvasóink figyelmét *Waldmann Mór* üveg-, porczellán- és lámparaktár, valamint *villamos felszerelési vállalatának* lapunk mai számában megjelent hirdetésére. 344

TANUGY.

Az iskolák beszámolója.

V. Községi iskoláink.

A nagyváradi községi polgári fiu-iskola értesitőjét *Winkler* Lajos igazgató közli.

Oó Dezső tanár figyelemre méltó dolgokat ir a *testi nevelés fontosságáról*. *Oó* tanár az intézetben a torna oktatását is végzi, talán nem is választhatott volna magának ennél fontosabb **thémát**

Nehány bevezető szó után rátér arra az általánosan elterjedt nézetre, hogy nevelni csak a jezsuiták és a katonai iskolák tudnak. O ezt igaznak ismeri el, s e sikert az azon intézetekben bevezetett nevelési rendszernek tulajdonitja. Más iskolák nem tudnak annyira az életnek nevelni ifjakat, mint az előbb emlitettek, mert nem rendelkeznek minden eszközzel, mi a nevelésre szükséges. Továbbá nincs meg az összeköttetés az iskola és a jövendő életpálya, de főleg, mi annyira fontos volna — az iskola és a szülői ház között.

Majd a testi nevelés szükségességét hangoztatja, mert ha igaz az, hogy a test a léleknek lakhelye, ugy a testnek kell azt működésében támogatnia. Számos jó tanácsot ad a szülőknek, hogyan neveljék gyermekeiket, hogy azokból ép testtel ép lélekkel biró polgárok legyenek.

A tanulságos és minden szülőnek elolvasásra és követésre ajánlatos czikket azzal végzi annak érdemes irója, hogy a testi nevelés terén nincs idő tétovázásra, a munkát, a törekvést meg kell kezdenünk a gyermekszobától a családon, az iskolán át a legnagyobb kitartással, hogy sikerrel érjünk a czélhoz, melynek eredménye a későbbi idők embereinél fog meglátszani, midőn erős, egészséges nemzedék fogja a magyar haza dicsőségét biztositani.

Majd az év történetét ismerteti az értesitő, melynek valami kiemelkedő mozzanata nincsen. Az egészségügy elég kedvező, a tanulók magaviselete mindvégig kedvező volt. A tantestület áll 1 igazgatóból, 6 rendes, 1 énektanárból s 7 hittanárból. A végzett tananyag, az iskolai butor s felszerelési tárgyainak, az iskolai könyvtár álladékának kimutatása után a szegény tanulók segélyezéséről történik emlités. Tankönyvsegélyben részesült 282 tanuló 880 drb. tankönyvvel. Ruhasegélyben részesült 54 tanuló. Ingyen ebédben a gyermekbarát jóvoltából 10 tanuló felváltva 5 hónapon át. Tandijelengedésben 245 tanuló 3164 kor. 20 fill. erejéig.

Az érdemsorozat után a statisztikai kimutatások következnek. Ezekből megtudjuk, hogy beiratkozott összesen 391 növendék; kimaradt 35, meghalt 1, osztályzatot nem nyert 7.

A beiratkozott tanulók közt volt 133 róm. kath., 14 gör. kath., 15 gör. kel., 93 ev. ref., 7 ág. hv. ev., 129 izr. Anyanyelvre nézve 384 magyar, 1 német. A 29 román közül csak 6 vallotta anyanyelvének a román nyelvet. Illetőség szerint volt 319 helybeli s 72 vidéki.

A tanulmányi előmenetelt tekintve felsőbb osztályba bocsáttatott 257, elbukott 94, kik közül 72 osztályismétlésre utasittatott.

(Folytatjuk.)

EGYESÜLETEK.

Felhivás az ipartestület kötelékéhez tartozó iparos polgárokhoz.

A kereskedelemügyi m. kir. Miniszter Urengedélyezte, hogy a folyó évi augusztus hó 20-án Szent István napján Budapesten megnyitandó tanoncz- és segédmunkás kiállitás alkalmából, a kiállitás megtekintésére legalább 10 főnyi csoportokban Budapestre és visszautazó iparos segédek és tanonczok, a m. kir. államvasutak összes vonalain és a kezelése alatt álló helyi érdekü vonalokon Budapestre és vissza személy és vegyes vonatokon a III-ik kocsiosztályban féláru menetjegygyel utazhatnak.

A csoportos tölutazás alkalmul szolgálhat arra is, hogy az érdekeltek egyuttal a m. kir. technologiai iparmuzeum gépkiállitását is megtekinthessék.

Felhivatnak az ipartestület kötelékéhez tartozó iparos polgárok, segédek és tanonczok, kik ezen kedvezményes alkalmat igénybe venni óhajtják, hogy folyó évi augusztus hó 3-iknapjáig az ipartestület hivatalában jelentkezzenek.

N.-Várad, 1903. julius 25.

Andriska Károly,
ipartestületi alelnök.

Igazságszolgáltatás.

Biró és parasst.

(Együgyü, jóképü paraszt bukdácsol be esetlenül az ajtón): Adj' Isten, jó napot!

Az elnök (a vádlottak padjára mutat): Üljön le!

A paraszt: Alássan köszönöm, de én mán csak a'mondó vagyok, hogy állva maradok, mert ha nem is voltam még soha törvény előtt, tudom, mi aa tisztesség.

Az elnök (idegesen): Ne beszéljen annyit, hanem engedelmeskedjék!

A paraszt: Ha éppen muszáj, hát menten leülök, de az ajtó küszöbén hagytam a kalpagomat, előbb annak szeretnék biztosabb helyet keriteni, nehogy ugy járjak vele, mint az egyszeri ember a malaczával.

Az elnök: Ej, de ostoba ember maga. Hozza be gyorsan a kalapját, aztán ne járjon annyit a szája.

A *paraszt*: Már mint az én szám? Dehiszen csak az anyjukomat hallaná a nemzetes ur, annak görög még csak a nyelve amugy isten igazában. A minap is, hogy egy-két órácskával tovább időztem a kajla Náczinál . . .

Az *elnök* (közbevág): Ha nem hallgat el tüstént, szigoruan megfenyitem. Soha ilyen vén szamarat!

A *paraszt*: Ejnye de jó! Előbb ostoba, osztég meg a'szondi, hogy szamár vónnék. Már megettem kenyeremnek a javát, de még ilyen furán nem mókázott velem senki. Meg követem alásan, de mán jobban megemberelhetne a nemzetes ur.

Az elnök: Még egyszer figyelmeztetem, hogy viselje magát illedelmesen, különben lecsukatom. Most pedig menjünk tovább.

A paraszt (az ajtó felé megy): Bizony jobb is lesz, ha odébb állok, különben megérem, hogy még vasra is vernek.

Az elnök: Nem jön azonnal vissza? Ugylátszik, maga azt akarja, hogy börtönőrt állitsak a háta mögé.

A paraszt (visszafordul és fejcsóválva töpreng magában): Vagy én öntöttem sokat a garadra, vagy pedig ennek nincs ki még a harminczkettő.

MULATSAG.

A gyermekkórház tánczestélye.

Kedves, családias tánczmulatság zajlott le szombaton este a Püspökfürdőben.

A *Sztaroveszky* gyermekkórház javára rendezett tánczestély sikerét ugyan megrontotta a délutáni hosszas eső, de az a kevés válogatott közönség mely mégis kirándult a Püspök fürdőbe, jókedvvel mulatott.

NYILTTÉR.

Legelőnyösebb
bevásárlási forrás
szabott árak mellett
Utazó czikkek, batiszt ingek,
könnyü nyári
KALAPOK
uri, női, gyermek és
sport czipőkben.
Folytonos ujdonságok
nyakkendőkben.
LEIPNIK MIHÁLY,
uridivat és diszmüáruházában
Bémer-tér Bazár-bérház.
Telefon 362. 338.

Kecskeméty István

étterme és sörcsarnoka,

Nagyvárad, Lukács György-utcza sarkán.

Naponta frissen csapolt *márcziusi sör.*

315 Saját termésü, tisztán kezelt

HEGYI BOROK.

Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák

étlap szerint vagy megállapitott árak mellett elfogadtatnak.

ABONNENSEK

elfogadtatnak mérsékelt árak mellett.

Egyben van szerencsém a *vidéki utazó közönség* szives figyelmét felhivni, hogy

vendég-szobáimat

ujonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot forditok, ugyszintén

— szállóhely —

olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Országh Sándor

zongoragyára

R.-Palota. (Budapest mellett).

Alapittatott 1861-ben.

Ajánlja a mai kor igényeinek mindenben megfelelő

uj orgonáit.

Elvállal *javitásokat* a legjutányosabb árak mellett.

Kisebb orgonák raktáron!

121 **Árjegyzéket kivánatra küldök.**

Szabott árak!

China-ezüst

gyári raktár

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát u. m étszerek, asztalterítékek, gyertya- és karos gyertyatartók álló villany-lámpák, tálczák, asztal- és gyümölcsállványok, disztárgyak a legujabb müvészies kivitelben. Patina, Doré és oxyd nászajándékok, verseny- és jubileumra alkalmi targyak stb. Vendéglő-, szálloda- és kávéházberendezések a legszolidabb kivitelben.

Chinai és valódi ezüsthöz igen alkalmas a chinai ezüst gyári raktár ezüst fémtisztitó pora és ezüst fémtisztitó-vize.

70

Szabott gyári árak! En gros, en detail!

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

REGÉNY CSARNOK.

Sorsjáték.

Regény.

Irta: Stella (Szőke Berta.) 40.

Az öreg ur gyakori vendég volt náluk, de sohasem jött hosszabb időre, a gyönyörü almás szürkéket ki sem fogták, sietett mindig, hja mi lenne otthon a gazdaságból, ha ő félnapig elbeszélgetne egy helyen. Most is alig ült pár perczig s már is nyugtalanul tekintgetett ki az ablakon, a toporzékoló szürkékre, melyekre jobban vigyázott, mint saját magára. Nemes félvér, az ő nevelése

— No Márta — mondta búcsuzáskor — végy valamit magadra, aztán gyere ki hozzánk. Ugy is elmégy, Isten tudja mikor látunk.

— Majd máskor bátyám — felelt a leány helyett anyja — most nem lehet. Hisz még nem utazik csak 3, esetleg négy hét mulva.

— Bizonyára nagy mosásod lesz holnap hugom.

— Az nem, de nagy takaritás.

— No annál inkább gyere lányom, legalább megszabadulsz egy kellemetlen foglalkozástól.

— Igen, de anyám . . .

— Semmi de, anyád elvégzi azt nélküled is, Erzsi nénéd rám parancsolt, hogy nélküled, haza ne jöjjek. Búcsuzni akarna tőled. O szegény nem jöhet, a lábai fájnak.

— Hamegengeded anyám, megyek, szeretnék Erzsi néninek Istenhozzádot mondani.

— Nem bánom hát, csak aztán holnap ilyenkor itthon legyen, — fordult bátyjához.

— Itthon lesz, ne félj, nekem ugyis be kell jönnöm holnap ismét.

Pár percz mulva kocsin ültek s a két almás szürke, mint a szélvész vitte a könnyü kocsit Szépudvar felé. A házaspár szomoruan költötte el vacsoráját s korán nyugalomra tért, érezték ez egyedüllét kinos voltát nagyon. Micsoda ürt fog hátra hagyni ez a leány, ha eltávozik — gondolta mindenik, de nem szólt, nem árulta volna el a másiknak.

A különben mindig rendes tiszta két kis szoba, olyan képet nyujtott másnap, mintha földrengés lett volna. Minden butor darabot elmozditottak a helyéről s a porzókefe, seprő, portörlő, egymást váltották fel, a szorgalmas háziasszony kezében. Sietni kellett, hogy délelőtt rendbe legyen az egyik szoba, amellett a főzést sem lehet elmulasztani, a gyomor megkivánja a magáét, délután legföllebb négy óráig, aztán a második szobával is el kellett készülniök. ha Józsi jön, ne találjon mindent felforgatva.

Tizenegy óra felé járt az idő, a háziasszony már a kilincseket tisztitotta, a cseléd pedig az ágyteritőket takarta az ágyra, midőn a folyosóra nyiló ajtón kopogás hallatszott.

— Nézze meg csak, ki az — szólt Vajdáné a lánynak.

Az teljesitette a parancsot s csakhamar visszatért:

— A tekintetes Urat keresi egy ur — jelentette.

— Mondja meg, hogy az irodában van.

A cseléd ezt elvégezte s bejött a válasszal.

— Az idegen azt mondja, hogy megvárná a tekintetes urat, mert nem tudja hol van az iroda.

— Hát vezesse be a másik szobába, a folyosón keresztül, nyissa ki belülről az ajtót.

— Igen, kérem, de ott én már mindent elszedtem a helyéről, ott nagy rendetlenség van.

— Ej, vigye el az ördög, hát mit tegyek, itt sincs még rend . . .

Nem folytathatta tovább, mert kinyilt az ajtó s annak keretében igen jó kinézésü 60 év körüli középmagasságu öreg ur jelent meg, őszbe vegyült haj, bajusz és szakállal, fiatalos arczszinnel s nyájas tekintetü kék szemekkel, melyekben most némi ijedség volt kifejezve.

(Folyt. köv.)

A pápa temetése.

— Hajnali táviratunk. —

Róma, julius 25. (Saját tud. távir.) Lapunk zártakor vesszük a hirt, hogy este nyolcz órakor óriási fénynyel *XIII. Leo pápa* földi maradványait eltemették. A hármas koporsóba zárt holttestet a temetési szertartás után a Szent Péter templomban befalazták.

TAVIRATOK.

Készülődések a pápaválasztásra.

Róma, julius 25. (Saj. tud. táv.) *Oreglia* biboros ma fogadta a külföldi államok követeit. A nagyfényü tisztelgés alkalmával a portugál követ méltatta XIII. Leo pápa érdemeit.

Róma, julius 25. (Saj. tud. távir.) Hétfőn kisorsolják a biborosok szobáit s 31-én megkezdik a pápaválasztást. Remélik, hogy 2 nap alatt az uj pápát megválasztják s harmadikán már az uj pápa áldást ad a Loggiákról.

Róma, julius 25. (Saját tud. távir.) Ha idősebb pápát választanak, tekintettel a nagy forróságra, a koronázást őszre halasztják.

Róma, julius 25. (Saját tud. távir.) A bibornokok egyrésze öreg, ideiglenes pápát akar választani, mig más részről fiatal, erőskezü embert óhajtanak a pápai székbe. Mind két párt megegyezik abban, hogy olasz embert ültessenek a pápai székbe.

Szobrot Leo pápának.

Róma, julius 25. (Saját tud. távir.) A bibornokok körében mozgalom indult s bizottságot alakitottak, hogy Carpinettóban emlék szobrot állitsanak XIII. Leo pápának.

Szünet a képviselőházban.

Budapest, julius 25. (Saját tud. táv.) Ülés végén *Apponyi* Albert gróf elnök inditványozta, hogy a Rákóczy-ünnepre tekintettel, a legközelebbi ülést csak kedden tartsák. A Ház az inditványt elfogadta s ezzel az ülés véget ért.

Requiem XIII. Leo pápáért.

Budapest, julius 25. (Saját tud. táv.) A budavári Mátyás templomban kedden requiemet mondanak XIII. Leo pápa lelkiüdvéért.

A pápa a ravatalon.

Róma, julius 25. (Saj. tud. távir.) Ma reggel dr. Lapponi megvizsgálta a pápa holttestét és megállapitotta, hogy az még a ravatalon maradhat. Reggel 6 órakor megnyitották a Péter-templomot és megengedték a közönségnek a holttest megtekintését de a tolongás nem volt oly nagy, mint tegnap. Ennek daczára alkalmazták a rend fenntartására szükséges intézkedéseket. Herrera és Perraud biborosok ideérkeztek.

Apponyi üdvözlése.

Budapest, julius 25. (Saj. tud. táv.) *Apponyi* Albert grófot jászberényi vá-

lasztói multkori beszédje alkalmából táviratilag üdvözölték s legközelebb küldöttségileg is tisztelegnek nagynevü képviselőjüknél.

Az indemnitás tárgyalása.

Budapest, julius 25. (Saj. tud. távir.) Legközelebb kormánypárti részről inditványozni fogják, hogy a mostani vita megszakitásával tüzzék napirendre az indemnitást. Az ellenzék amint politikai körökből hirlik, tiltakozni fog.

Közeleg a leszerelés.

Budapest, julius 25. (Saj. tud. táv.) Bécsi politikai körökből szivárog a hir, hogy a magyar politikai bonyodalom megoldása közeledik. Hir szerint a jövő héten *Khuen-Héderváry* gróf miniszterelnök apróbb concessiókat ad az ellenzéknek s igy három nap mulva az ellenzék leszerelne, de a nagy vita a magyar vezényleti nyelvért az őszre maradna.

Prága, julius 25. (Saj. tud. távir.) A prágai *Politik* czimü lap irja, hogy a magyar ex-lex megoldáshoz közelg s apróbb koncessiók fejében a függetlenségi párt még a nyáron leszerel.

Az örmény-orosz egyházi javak.

Pétervár, julius 25. Törvény jelent meg, mely szerint az örmény gregoriánus egyházjavak kezelése, mely eddig önkormányzati volt, állami kezelésbe megy át és emlitett egyházak birtokai és alapitványai, melyek ezideig a felekezet oktatásügyi költségeinek fedezésére szolgáltak. a közoktatásügyi miniszterium kezelésébe kerülnek. (M. T. I.)

A bakui bérharcz.

Pétervár, julius 25. (Saját tud. táv.) A bakui vasuti mühelyek munkásai kezdenek ismét munkába állani. A munkások hangulata nyugodtabb.

Bérkocsisok sztrájkja.

Páris, julius 25. (Saját tud. táv.) A bérkocsitulajdonosok az éjjel elhatározták, hogy mától fogva sztrájkolni fognak.

KÖZGAZDASAG.

Értéktőzsde

Budapest, julius 25.

Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Államvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

Budapest, julius 25.

Buza októberre	7.36
Buza áprilisra	7.38
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repcze, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903 julius 25-én.

Magyar aranyjáradék 4	120.45
Magyar koronajáradék	91.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½	—.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	—.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	98.75
Italmérési jog megváltási kötvény	.--
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	99.25
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	198.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.50
Osztrák járadék papirban	100.25
Osztrák járadék papirban	100.50
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	100.75
Osztrák államsorsjegyek	154.75
Osztrák magyar bank részvény	15.90
Magyar hitelbankrészvény	732.50
Oszrrák hitelintézet részvény	662.75
Pátisi vista	95.20
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.05
Németbirodalmi márka	117.35
Londoni vista	239.20
20 márkás arany	23.46

A szerkesztésért felelős
Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetés.

A Nagyváradi Hitelbank
takarék- és segélyszövetkezet

müködését megkezdette.

Tagok ez évi október 1-ig — **mulasztási illetek fizetése nélkül** — felvétetnek.

A befizetések hétköznapokon *egész napon át*, vasárnap és ünnepnapokon pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a «Nagyváradi Hitelbank r. t.» üzleti helyiségében *Kossuth Lajos-utcza* (Sándor Samu-ház.)

359. **Az igazgatóság.**

Uj zálogkölcsön intézet
Nagyváradon.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon

KOSSUTH LAJOS-UTCZA. 4. sz. 1. emeleten

uj zálogkölcsön intézetet

nyitott.

Mindennemü értékpapirokra és ékszerekre és legkisebb összegtől a legmagasabb összegig szolid feltételek mellett kölcsönt nyujt.

Visszafizetéseket a legkisebb résztörlesztés mellett elfogad, valamint vidéki megbizásokat pontosan elintéz. 357

Uj zálogkölcsön intézet Nagyváradon.

Uj zálogkölcsön intézet Nagyváradon.

TELEFON 194. TELEFON 194.

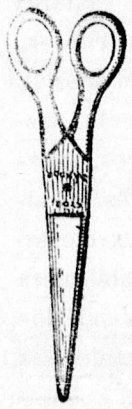
GYŐRI SÁNDOR
gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő mühelye,
Nagyvárad, Kert-utcza 1. sz.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesiteni, hogy

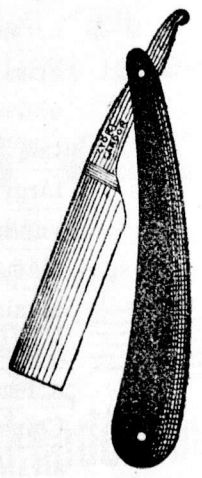
gázerőre berendezett

mű- és homoru köszörülő műhelyemet

Kert-utcza 1. szám alá át helyeztem és azt a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a legmodernebbül felszereltem.

Minden e szakmába vágó munkálatok, u. m. ollók, tyukszemvágók, beretvák és mindennemü kések tükörfényesre pallérozása valamint késmüves munkák előállitása, a leglelkiismeretesebb kidolgozás és árszámitás tekintetében a legolcsóbban állittatik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utczai házaló köszörüsöktől, kik a munkát nevemben szedik össze köszörültetni s azt továbbitják.

295 Kiváló tisztelettel
Győri Sándor.

STROHMAYER PÁL
vászon, menyasszonyi kelengyék, kész fehérneműek és szőnyegraktára,
Nagyvárad, Szent László-tér 1. sz., kishidfő.
Bejárat a Gazdasági bank alatt, nem a sarkon.

TELEFON 166.

Szülők figyelmébe!

A közelgő iskola évre *fiu és leány intézeti és külön fehérnemüek mérték* szerinti gyors és jutányos elkészitését elvállalja

STROHMAYER PÁL
(vászon és fehérnemü czég)
Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám, kishidfő.

Ugyanott paplan és matrácz.
Menyasszonyi kelengyék. 352

A várad-velenczei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.
Értekezhetni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárnál. 307.

A fürdő- és nyaralási idény alkalmából a t. közönség figyelmét felhivjuk

tüz és betörés mentes
letéti pénztárunkra,

melyben külön-külön álló és közvetlenül zárható fiókok állanak előnyös feltételek mellett a bérelni kivánók rendelkezésére.

Nagyváradi Takarékpénztár, részvénytársaság.

339

Cséplés

előtt, vagy közben előforduló
gazdasági gépjavitásokat,
gépészek sürgős elkészitését

leggyorsabban

és

legolcsóbban

teljesiti

Rosenthal és Ehrlich

57 év óta fennálló érczárugyára
NAGYVÁRAD, Szacsvay- (Pecze)-utczai
saját házában.

Számos kitüntetés. Több szabadalom.

„PLUTO"

szabadalmazott árnyékszék **viz nélkül**; — Szagtalan, pneumatikus n zár. Olcsó és csinos.

Vidéken nem nélkülözhető.

Gazdasági és iskolai harangok. Világhirü ércz-csengők. Fecskendők. Szivattyuk. Szabadalmazott szivattyus kutak.

Uj üzlet! Szabott árak!

Kizárólag Ditmar R.-féle lámpák raktára.

Waldmann Mór

üveg-, porczellán- és lámpa-raktára, villamos felszerelési vállalata
Nagyvárad, Szt. László-tér (Fekete-sas épületében).

Villamos- és gázvilágitás-berendezési vállalat.

Nagy választékban és izléses kivitelben kaphatók: ***petroleum-, villam-*** és ***gáz-csillárok***; ***étkező-, ivó-, mosdó-, kávés-*** és ***teás-készletek***; ***china-*** és ***alpacca-ezüst disztárgyak***; legjobb minőségü ***evő-eszközök***; ***majolika, teracotta*** és ***angol fayence-áruk***; angol és franczia ***nippek***; ***tükrök, fém-*** és ***bronz-áruk***; izléses, modern ***arczképrámák*** és ***képkeretek***.

Petroleum-lámpák és égők mühelyemben javittatnak és villamosra átalakittatnak.

Villamos- és gáz-berendezésekről költségvetéssel és rajzokkal **dijmentesen** szolgálok. 344

Szigoruan szabott árak és pontos kiszolgálás.

Egyedüli szakszerü világitási üzlet és javitó-mühely.

Fontos az érdekelteknek tudni,

hogy mig egyéb fajta keserüvizekből egy egész pohárral szükségeltetik,

addig hathatós már fél pohár

IGMÁNDI

KESERÜ-VIZ.

Mint kitünő étvágyat hozó természetes gyomortisztitó és hashajtó.

Amellett könnyen bevehető, mert ize nem émelygős, sós hanem **kellemes keserü**.

Kapható mindenütt, ugy a forrástulajdonos:

SCHMIDTHAUER LAJOS gyógyszerésznél KOMÁROMBAN

Minőségileg kéretik össze nem téveszteni más olcsóbb fajta keserüvizekkel s beszerzésnél határozottan **SCHMIDTHAUER-féle** Igmándi viz kérendő.

Kapható helyben minden gyógyszertár és füszerkereskedésben. 238

Export Amerika és Angolországba.

Telefon 418. Kerületi képviselő: **Birò József.** Telefon 418

A közönség becses figyelmébe!

Tisztelettel értesitjük a n. é. közönséget, hogy a

FÉLIX-FÜRDŐBE

ma, vasárnap, julius 26-án, reggel 8 órától este 10 óráig **csakis belépti jegygyel** lehet bemenni, mivel nagy

Anna-ünnepély

tartatik ***tüzijátékkal***.

Figyelmeztetés: Mindazok, akik az ünnepélynél és tüzijátéknál résztvenni óhajtanak, gondoskodjanak, hogy a belépti jegyeket az elárusitó helyeken megváltsák, mert előre váltva olcsóbb.

Belépti-dij az ünnepélyre 1 korona.

A rendezőség.

355

1901. májustól Zöldfa-utcza 34. sz.
Sörház-sikátorral szemben.

40 év óta fennálló saját asztalos- és kárpitos-műhely.

Nem gyári, de kizárólag az ország és a külföld elsőrendü műhelyeiből beszerzett **fa-** és **vasbutorok,** valamint **kárpitozott berendezések** nagy választéku raktára

NAGYVÁRAD, Zöldfa-u. 34. sz.

WALLERSTEIN FERENCZ

butor nagykereskedése.

Papp György-féle házban, a volt Erber helyiségben.

1901. májustól áthelyeztetett Zöldfa-u. 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

Elegáns háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések minden kivitelben, stylszerü szilárd, első minőségü anyagból.

Szőnyegek és butorszövetek nagy választékban. | Kárpitozott butoraim saját műhelyemben készülnek.

Lakások kárpitozását, vagyis tapétirozását elvállalom.

Legjobb gyártmányu zongorák, pianinok és tüzmentes vas- és pénzszekrények kaphatók.

Javitások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Telefonszám 318. Telefonszám 318.

Olcsó és szakszerü

VILLAMOS berendezéseket, motor- és szellőztető szerelèseket

elvállal a

NAGYVÁRADI

Műszaki Villamos Vállalat és Csillár-raktár

Nagyváradon, Szent László-tér,

„Nagyváradi Takarékpénztár" palotájában.

Jó házból való fiuk tanulóul felvétetnek.

Ne mulassza el senki **költségvetést** kérni, mely teljesen **dijmentesen** eszközöltetik.

Kiváló tisztelettel 290

Guthard Imre,
budapesti elektrotechnikus.

Grünfeld Ignátz,
vállalkozó.

Szakszerüleg teljesitett villamos felszereléseimről tanuskodnak a hozzám intézett elismerő levelek, melyekből csak nehányat bocsátok közre:

Tek. Guthard Imre elektrotechnikus urnak N.-Várad.

Megkeresésére ezennel készséggel igazolom, hogy ön lakásom villamos világitási szerelését, illetőleg berendezését legteljesebb megelégedésemre végezte, munkája teljesen kifogástalan, másfél éve annak, hogy azt végezte, de eddig még legcsekélyebb hiányt vagy hibát sem lehetett azon találni. Budapest, 1903. május 11.

Tisztelettel

Szterényi József,
miniszteri tanácsos.

Tekintetes Guthard Imre urnak Nagyvárad.

Ezennel értesitjük, hogy váczi-utczai üzletünknek villamos berendezésével, daczára annak, hogy eleinte fétünk, hogy e complicált nehéz munkát nem fogja kivánságunkhoz méltón szállitani, nagyon meg vagyunk elégedve és reméjlük, hogy pesti üzletének megnyitásakor ismét adhatunk Önnek munkát. Budapest, 1903. május 13-án.

Tisztelettel

Quentzer Testvérek
cs. és kir. udvari kalapgyárosok
Budapest, IV., Váczi-utcza 7

Tek. Guthard Imre elektrotechnikus urnak N.-Várad.

Hozzánk intézett megkeresésére örömmel igazoljuk, hogy czégünknél a villamos világitási munkálatokat teljesitette, melyekkel mi teljes mértékben meg voltunk elégedve. Budapesten, 1903. május 15-én

Tisztelettel

Wodianer F. és Fiai (Lampel Róbert-féle)
cs. és kir. udvari könyvkereskedés
Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI SZABÓKELLÉKEK és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

Keztyügyári raktár!

1 pár női glacé . . . . —.70, —.85, 1.— frt.
1 pár női szarvasbőr, mosó —.75, 1.10 frt.

Czérna és selyem keztyük, valamint férfi és női svéd, kecskebőr stb. keztyük állandóan nagy választékban.

Keztyük tisztitása páronként 12 kr.

Férfi divatczikkek. — Rövidáruk és szabókellékek.

SZABOTT ÁRAK!

Legelőnyösebben beszerezhetők
orvosi, sebészeti és betegápolási kötszerek,

különféle gummiáruk,

sérvkötők, has- és köldökkötők, jégtömlők, mankó és bothüvelyek, fecskendők, tejszivók stb. 140

Valódi franczia és angol különlegességek raktára!

TELEFON 488. TELEFON 488.

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 296

Nagyvárad, Zöldfa-utcza elején.

Szabó és Hajnal

füszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-üzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

a Széchenyi szállodával szemben.

Szives tudomására hozzuk igen tisztelt vevőinknek, hogy üzletünket a mai kor igényei szerint átalakitottuk s azt elsőrendü, legjobb minőségü árukkal gazdagon berendeztük, ugy hogy a legnagyobb igényeket is kitudjuk elégiteni. — Nagy raktárt tartunk mindennemü

sajtnemüekben,

Prágai sódar, szalámi stb.

naponta friss **TEA-VAJ** 1 kilo 1 frt 20 kr. **Elsőrendü füszer-áruk. Háztartási Cuba kávé** 1 kilo 1 frt 10 kr. **Gőzmalmi lisztek napi áron.**

Világhirü

Előpataki gyógy- és borviz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy heti szükségletüket feladni, a mit kihordó kocsinkkal dijtalanul hazaküldünk.

Vidéki rendeléseknél csomagolást nem számitunk s dijtalanul küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve, maradunk

kiváló tisztelettel

SZABO ÉS HAJNAL.

Naponta mindennemü friss gyümölcsök kicsinyben és 5 kilós postakosarakban.

Körösvölgyi saját terméstü asztali borok, literje: 30, 36 és 40 kr., adó nélkül 8 krral olcsóbb.

Számos kitüntetés! **Számos kitüntetés!**

DADAY JOZSEF utóda

Mezey Dezső

műlakatos és toronyórás

Nagyvárad, Szent János-utcza 320. sz

Van szerencsém a m. t. közönség b. figyelmét felhivni a mai kor igényeinek teljesen megfelelő és a legmodernebbül berendezett

műlakatos és toronyóra mühelyhelyiségemre,

hol **több kiállitáson kitüntetett szerkezetü TORONYÓRAIM vörös fémből** készült főkerekekkel s a felhuzást könnyitő, a legczélszerübb módon alkalmazható **külön mozgó orsókkal** s a sulyemelő czinkezett vassodronyköteleket tartó vashengerekkel és ingaszabályozó csavarokkal vannak ellátva.

KÉSZ TORONYÓRÁIMNAK **jótállás felelősség melletti felállitását** is elvállalom melyek **pontos járásáért** szavatolok.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

MEZEY DEZSŐ,

műlakatos és toronyórás.

216

BECZKAY LAJOS

női és férfi divatüzlete,

NAGYVÁRADON, SZENT LASZLÓ-TÉR.

A „menyasszonyhoz“.

Napernyők és női blousok!

nagy választékban, leszállitott árban.

Franczia batisztok, áttört kelmék

remek kivitelben.

Szines és fehér férfi ingek.

Női kész fehérneműek.

Harisnyák, nyakkendők, derékfüzők, ***függönyök,*** ***szőnyegek*** és ***garniturák.***

És egyéb ide vágó áruk, szolid kiszolgálás és a lehető legolcsóbb árakban beszerezhetők

BECZKAY LAJOS,

vászon és divat kelme raktárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.

8

Az „Amerikai áruház“

olcsó árakban utólérhetetlen.

A közelgő iskola idényre, ***bármely intézet előirása szerint*** az összes leány és fiu fehérnemüek, továbbá a ***leánykák részére szükséges szines ruhák beszerezhetők.***

Ugyszinte minden rőfös és rövidárukban teljes nagy választék, **divatos szép áruk.**

Tisztelettel:

241

Telefon-szám: 372.

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

812 A

„Nagyváradi hitelbank részvénytársaság"

működését Kossuth Lajos utcza 10. sz. a. megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végetti elfogadása könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi után **5%** kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámitolása.

Előlegek értékpapirokra és árukészletre.

Jelzálogkölcsön nyujtása házakra és földekre.

Értékpapirok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt értékpapirok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

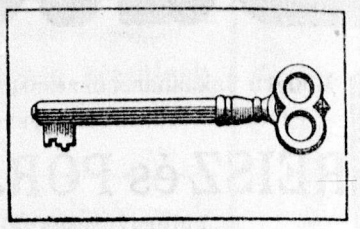
Az Igazgatóság.

SCHICHT-szappan

109

„SZARVAS" vagy „KULCS"

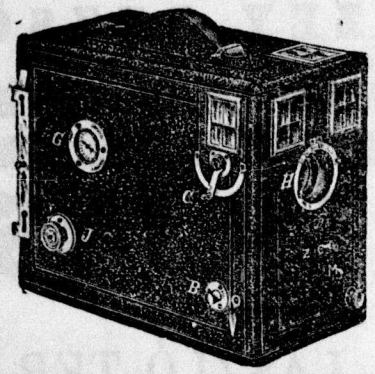

Legjobb, legkiadósabb és ezért a legolcsóbb szappan. Minden káros hatásu vegyitéktől mentes.

Mindenütt kapható.

Vásárlásnál ügyelni kell arra, hogy minden darab szappan „Schicht" névvel és a fentebbi védjegygyel legyen ellátva.

Mindennemü

fényképészeti kellékek és gépek

gyári árban kaphatók

WEINSTOCK FÜLÖPNÉL Nagyváradon,

Szent László-tér 47-ik szám.

Képes árjegyzék bérmentve. **Telefonszám 181.**

ALAPITTATOTT: 1883 ban. **TELEFONSZÁM: 465.**

Cement-, műkő-, beton- és aszfalt-ipar vállalat.

190

POLLÁK SAMU

Nagyvárad, Kert-utcza 10. sz. || **Kolozsvár,** Szappan-utcza 6. sz.

KÉSZIT:

Szabadalmazott sodronybetétes repedésmentes

betonjárdát

és

mozaikburkolatot.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon